

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ • ΕΤΟΣ Ε' ΦΥΛΛΟ 55 • ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1982 • ΙΩΑΝΝΙΝΑ • ΛΟΓΟΥ ΒΥΡΩΝΟΣ 21

28η 'Οκτωβρίου

Του Λεωνίδα Τσαούση

Όλα τα οργανωμένα σε κράτη έθνη του κόσμου γιορτάζουν, σ' ό-ρισμένες ήμερομηνίες του χρόνου, εξαιρετικά γεγονότα, που έχουν καθοριστική σημασία για τη ζωή τους και για τη διατήρηση της εθνικής τους ταυτότητας.

Είναι —οι γιορτασμοί αυτοί— οι εθνικές γιορτές, όπως τις λέμε, κατά τις οποίες, οι αρχηγοί των κρατών ανταλλάσσουν εύχετήρια μηνύματα και οι λαοί πανηγυρίζουν. Δηλαδή ξεσηκώνονται ένθουσιασμένοι, εκφράζουν την περηφάνειά τους για τα κατορθώματα των προγόνων τους και καμαρώνουν τη νέα γενιά της κάθε εποχής, ελπίζοντας πως κι αυτή, αν χρειασθεί, θα πράξει ανάλογα και παροτρύνοντάς την προς αυτή την κατεύθυνση, μ' όλους τους τρόπους και με όλα τα μέσα, που έχουν στη διάθεσή τους.

Γίνονται δοξολογίες και παρελάσεις, εκφωνούνται κατάλληλοι πανηγυρικοί λόγοι, οργανώνονται, ακόμα, και λαϊκά πανηγύρια. Κι έτσι δημιουργούνται βιώματα, όπως λέν οι ψυχολόγοι, στις ψυχές, ιδίως, των παιδιών και των νέων ανθρώπων, απαραίτητα για τη συνοχή του εθνικού συνόλου στις, τυχόν κρίσιμες καμπές της ιστορίας του.

Τέτοια εθνική γιορτή για μας τους Έλληνες ήταν, είναι και θα είναι η 25η Μαρτίου, που λέγεται και γιορτή της Παλιγγενεσίας. Δηλ. της αναγέννησης του έθνους μας. Και πολύ σωστά, γιατί το έθνος μας, με την απελευθέρωσή του απ' τη μακραίωνη τουρκική σκλαβιά, ξαναγεννήθηκε.

Η 25η Μαρτίου ήταν η μόνη εθνική μας γιορτή ως το 1940. Απ' το 40 όμως κι εδώσε καθιερώθηκε και η 28η Οκτωβρίου. Κι έτσι οι εθνικές μας γιορτές έγιναν δύο. Κι εδώ μας παρουσιάζεται, νομίζω, το έρωτημα:

Είναι η 28η Οκτωβρίου ισάξια εθνική γιορτή με την 25η Μαρτίου; Η απάντησή μου είναι ναι. Με την έννοια ότι κατά την 25η Μαρτίου γιορτάζουμε την απόκτηση της ελευθερίας μας και κατά την 28η Οκτωβρίου τη διατήρησή της. Με την έννοια ακόμα ότι ο ελληνισμός, και στις δυο περιπτώσεις, κέρδισε το δύσκολο αγώνα του, κάτω απ' τις ίδιες συνθήκες και με τα ίδια μέσα: μαχόμενος μόνος έναντιον πολλών, με πενιχρά ή και ανύπαρκτα πολεμικά εφόδια σε σύγκριση με τα

δικά τους.

Τήν ομοιότητα των δύο αγώνων μάς πην είπε προκαταβολικά ο Παλαμάς, όταν το 40, γέρος πιά, έφτασε, βασταζόμενος, στο Ραδιοφωνικό σταθμό Αθηνών για να χαιρετήσει το μαχόμενο έθνος του, με το επιγραμματικό δίστιχό του και μόνον μ' αυτό:

«Λόγο δέν έχω νά σάς πώ,
παρά μονάχα ένα.

Μεθύστε μέ τ' άθάνατο
κρασί του 21».

Αυτός ήταν ο χαιρετισμός του Παλαμά.

Και οι Έλληνες άκουσαν τη φωνή του, που ήταν η φωνή του γένους, όπως θάλεγαν οι παλιότεροι δάσκαλοι. Και, μεθυμένοι απ' το κρασί, που τους κερνούσε ο λόγος του πολέμησαν σε ιστεριές και θάλασσες, με συμπολεμιστές τους τον Κολοκοτρώνη και τον Καραΐσκάκη, το Διάκο, το Μπότσαρη και το Μακρυγιάννη. Το Μισούλη, τον Κανάρη και τον Παπανικολή. Τήν άκουσαν και οι γυναίκες των Ηπειρωτικών χωριών μας και, παραδειγματισμένες απ' τις πρόγονές τους τις Σουλιώτισσες, βοήθησαν μ' αυτοθυσία τον αγώνα των ανδρών κι έγιναν οι γυναίκες της Πίνδου ισάξιες των προγόνων τους.

Πολύ βοήθησε τον αγώνα η περιφρονητική και σαρκαστική διάθεση του λαού μας, που καλλιεργήθηκε και τονώθηκε απ' τους καλλιτέχνες μας: Ποιητές, συνθέτες, ηθοποιούς, τραγουδιστές. Αξέχαστα έμειναν τα τραγούδια της Βέμης:

Βάν' ο Ντούτσε τη στολή του
και τη σκούφια την ψηλή του
και βγαίνει στά βουνά.

Βρίσκει εκεί να περιμένει
τόν τσολλά μας τό λεβέντη
βρέ τό φουκαρά!

Η Κορδ'ίδο Μουσουλίνι
κάνεις σας δέ θά μείνει.

Και άλλα παρόμοια, που είχαν τόση απήχηση στους μαχητές μας, όση τα ποιήματα του Τυρτάου στους μαχόμενους Σπαρτιάτες.

Έτσι έγινε η 28η Οκτωβρίου η ημέρα του ΟΧΙ. Η ημέρα της μεγάλης νίκης του ελληνισμού για τη διατήρηση της ελευθερίας του.

Τά γεγονότα, βέβαια, πολιτικά και στρατιωτικά, είναι πολύ γνωστά. Τό 1940 ολόκληρη η Εύρωπη είχε καταληφθεί απ' τα Γερμανικά στρατεύματα. Ο Γαλλικός στρατός, η

μόνη αντίπαλη δύναμη των Γερμανών, τότε, συνθηκολόγησε μέσα σε 15 μέρες. Και η Χιτλερική σημαία με τον άγγυλωτό σταυρό κυμάτιζε, περήφανα, μέσα στο Παρίσι. Η Ρωσία υπέγραψε σύμφωνο φιλίας και μη επέθεσε με τη Γερμανία. Η Αγγλία πολεμούσε μόνη κι άπροετοίμαστη, και η Αμερική δέν αποφάσισε ακόμα νά βγει στον πόλεμο.

Αυτή, άκριβώς, την τόσο δύσκολη, την απογοητευτική —θάλεγα— για μας ώρα της ιστορίας, διάλεξε ο Μουσολίνι, ο διάδοχος, όπως πίστευε και ήθελε, των Ρωμαίων αυτοκρατόρων, νά επιτεθεί έναντιον μας' έναντιον της 'Ελλάδος, που την καταπόνησε, πριν —Έτσι νόμιζε— με διάφορες προκλήσεις και με μεγαλύτερη τους, και πλέον αναισχυντη, τον τορπιλισμό της Έλλης στις 15 Αύγουστου 1940, στά νερά της Τήνου. Και τό έκανε. Μας άπατέθηκε με μεγάλες δυνάμεις και με διαδουλούμενη με κομπασμό βεβαιότητα, ότι άπλος περίπατος θά ήταν η κατάληψη της πατρίδας μας απ' τό στρατό του.

Απ' την άλαζονεία του δικτάτορα κατέχοντάς και οι δ)τές των Ιταλικών δυνάμεων στην Αλβανία. Νά τι γράφει, μεταξύ άλλων, ο δ)τής της επίλεκτης Μεραρχίας Φερράρα σέ δ)γή του: «Από δέκα έννα μηνών εις την όχυρή και τραχεία αυτή της Αλβανίας χαλυβούμε όπλα και καρδίας, προσηλωμένοι προς ένα σκοπόν, ο όποιος είναι πλησίον. Συσφιγμένοι σέ μιá μόνη δέσμη έννεργειών και θελήσεων, προσηλούμε τό βλέμμα προς την Ηπειρό. Θά αναθάλλει η δάφνη της Φερράρα».

Διαφορετικές ήταν οι δ)γές της Έλληνικής στρατιωτικής ήγεσίας. «Αναγνωρίζεται —λέει τό Γεν. επιτελείο σέ δ)γή του προς τις δυνάμεις του μετώπου— η δυσχερής θέση σας. Η κυβέρνηση δέν άνημένι από σας νίκες, δεδομένης της άριθμητικής υπεροχής του αντίπαλου. Αναμένει όμως από σας νά σώσετε την τιμήν των Έλληνικών όπλων και προς τότο οι δ)ται δύνανται νά διαθέσουν τις δυνάμεις των, όπως νομίζουν καλλίτερα».

Άλλη όμως γνώμη φαίνεται πως είχε ο δ)τής της ήρωϊκής της Μεραρχίας, που κράτησε και τον αγώνα, τουλάχιστο στις πρώτες μέρες και όσο νά συμπληρωθεί η γενική επιστράτευση.

Νά μιá περικοπή απ' την δ)γή του, μόλις τελείωσε η άμυντική εγκατά-

σταση των δυνάμεων που διοικούσε: «Ο αγών θά διεξαχθεί μετά πείσματος και έπιμονής άκαταβλήτου. Άμυνα κρατερά επί των θέσεων μας μέχρις εσχάτων».

Πάντες, από του Στρατηγού—Δ)τού Μεραρχίας μέχρι του τελευταίου στρατιώτου, θ' αγωνισθώμεν επί των θέσεων μας και έν ανάγκη, θά πείσωμεν υπερασπιζόμενοι αυτάς. Και αγωνίστηκαν. Και πολλοί έπεσαν. Οι άλλοι όμως, ένισχυόμενοι συνεχώς, με νέες δυνάμεις, που έφθαναν απ' τό έσωτερικό της χώρας με τον ίδιο ένθουσιασμό και την ίδια απόφαση μ' αυτούς, άνέτρεψαν τον έχθρό και τον καταδίωξαν στό έσωτερικό της Αλβανίας, έλευθερώνοντας, άλλη μιá φορά ακόμα τη μαρτυρική μας Βόρειο Ηπειρό. Και τότε είπώθηκε, απ' τό Γιάν—Σμάτς, η τόσο τιμητική για τό έθνος μας φράση, που την επανέλαβε κι ο Τσώρτσιλ σέ λόγο του: «Απ' εδώ κι στό έξής δέ θά λέμε ότι οι Έλληνες πολεμούν σαν ήρωες, αλλά ότι οι ήρωες πολεμούν σαν Έλληνες».

Έτσι δημιουργήθηκε η 28η Οκτωβρίου απ' τό λαό και την ήγασία του της εποχής εκείνης. Γι' αυτό έμεις πρέπει νά αναγνωρίζουμε και νά λέμε, πως όλοι τότε στάθηκαν στό ύψος τους, κάτι πάρα πάνω. Τό ξεπέρασαν και άγγιξαν τά όρια του θαύματος. Γιατί θαύμα ήταν νά πολεμούν οι μαχητές μας, ένας προς πέντε, στις πρώτες μέρες και νά νικήσουν.

Τό ΟΧΙ βέβαια τό είπε ο Μεταξάς. Κι είναι προς τιμήν του, που, δικτάτορας αυτός και με συμπάθειες προς τα πολιτικοκοινωνικά συστήματα των επιτιθεμένων έχθρών, στάθηκε, στην κρίση ώρα, μόνον Έλληνας πρωθυπουργός. Και στις τρεις μετά τό μεσάνυχτα της 28ης Οκτωβρίου, που ο Ιταλός πρεσβευτής Γκράτσι χτύπησε την πόρτα του σπιτιού του, ζητώντας, κατ' έντολή του σφέντη του, την παράδοση τμημάτων της πατρίδας μας, άπάντησε χωρίς δισταγμό: C' EST LA GUERRE — αυτό είναι πόλεμος, όπως γράφει ο Γκράτσι σέ σχετικό βιβλίο του. Η όπας, άκριβώς, γράφει ο ίδιος ο Μεταξάς στό ήμερολόγιό του: «Απάντησα εις τόν πρεσβευτήν της Ιταλίας, ότι έδωρουν τό περιεχόμενον της διακοινώσεως ταύτης και τόν τηλεγραφικόν αυτής χαρακτήρα, ως κήρυξιν πολέμου της Ιταλίας κατά της Ελλάδος».

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ 15η ΣΕΛ.

Συνεντεύξεις με τούς Κοινοτάρχες

Οι Φραγκάδες, τὸ χωριὸ μὲ τὸν ποῖο ἐκτεταμένο ὁρίζοντα, τὸν ἰδιωκτικὸ προσανατολισμὸ του, τὸ ἥπιο κλίμα του καὶ τὸ ὕψομετρό του (950 μέτρα) ἔχουν χαρακτηριστεῖ σὰν κέντρο χειμερινοῦ τουρισμοῦ. Ὅμως ἀπὸ τοὺς 900 κατοικοὺς τοῦ περασμένου αἰῶνα διαμένουν μόνον 140 άτομα καὶ ἀπὸ τὰ 118 ἀρχοντικά του, ὕστερα ἀπὸ τὸ κάψιμο τῶν Γερμανῶν, δὲν ἔμειναν παρά 15. Σ' αὐτὰ πρέπει νὰ προστεθοῦν ὅσα μὲ κόπο καὶ μεράκι ξανάκτισαν οἱ μόνιμοι καὶ ξενιτεμένοι χωριανοί.

Πατρίδα τοῦ μεγάλου εὐεργέτη τῆς Ἑλλάδος Ι. Χατσοπούλου, τῶν διδασκάλων τῆς Φιλοσοφίας Ι. Τσιμενοῦ καὶ Γ. Ζώτου, τῆς ἱατρικῆς Ι. Ζώτου καὶ ἄλλων ἰσάξιών, ἀλλὰ καὶ πολλῶν βιογιογραφῶν πού πολλὰ πρόσφεραν στὴν πατρίδα καὶ στὰ Βαλκάνια.

Μὲ τοὺς δημογέροντες, τοὺς γιαιτροὺς, τοὺς παπάδες, τοὺς δασκάλους καὶ τὸ μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Νικολάου κατεῖχε ξεχωριστὴ θέση στὸ Κοινὸ τῶν Ζαγορίσιων.

Σήμερα οἱ κάτοικοι τοῦ προσπαθοῦν νὰ δώσουν στὴν κοινότητά των καὶ πάλι κάποια θέση ἀξιόλογη στὸ Ζαγόρι.

Ἄς δώσουμε ὅμως τὸ λόγο στὸν Πρόεδρο τῆς κοινότητος κ. Ι. Καλῆβα.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Κύριε Πρόεδρε, ἐπὶ πόσα χρόνια προεδρεύετε στὴν κοινότητά σας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Δύο τετραετίες.

ΕΡ: Πόσοι ἀπὸ τοὺς 140 μόνιμους κατοικοὺς τῆς κοινότητάς σας εἶναι κάτω τῶν 60 ἐτῶν;

ΑΠ: Πρέπει νὰ εἶναι περισσότεροι ἀπὸ 60 καὶ νομίζω ὅτι ἔχομε τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ ἐργατικῆς δυναμικοῦ στὸ Ζαγόρι.

ΕΡ: Ἐκτός ἀπ' τὸ εἰσόδημα τῶν συνταξιούχων ποῖς εἶναι οἱ κύριες ἀσχολίες τῶν χωριανῶν;

ΑΠ: Ἡ ὑλοτομία, ἡ κτηνοτροφία καὶ τὰ φασόλια γίνονται.

ΕΡ: Ὑπάρχει δασικὸς συνεταιρισμὸς γιὰ τὴν ἐκμετάλλευση τοῦ δάσους καὶ ἡ κτηνοτροφία εἶναι οἰκόσιπη;

ΑΠ: Ὑπάρχει δασικὸς συνεταιρισμὸς γιὰ 30 μέλη κάτω τῶν 60 ἐτῶν καὶ τὸ μέσο κατ' ἑτος εἰσόδημα εἶναι 60.000 δρχ. περίπου. Ἡ κτηνοτροφία εἶναι οἰκόσιπη μὲ 800 γίδες-πρόβατα.

ΕΡ: Μὲ τὸ δυναμικὸ ἐργατικὸ προσωπικὸ πού ὑπάρχει στὸ χωριὸ σας ποῖς ἄλλες παραγωγικὲς δραστηριότητες ἔχετε;

ΑΠ: Στὸ χωριὸ λειτουργεῖ βιοτεχνικὸ ἐργαστήρι ἀσμουρίας τῶν ἀδελφῶν Δημ. καὶ Στεφ. Τζαφλίδη πού οἱ δουλεῖς του πᾶνε πολὺ καλά. Ὑπάρχουν σχέδια καὶ γιὰ ἄλλες δραστηριότητες, ἀλλὰ ἀκόμα δὲν ἔχουν πραγματοποιηθεῖ.

ΕΡ: Τὶ ἐργα εἰναι στὴν κοινότητά σας τὴν βετία πού πέρασε;

ΑΠ: Ἐνῶν ἀρκετὰ. Τὸ κοινοτικὸ γραφεῖο καὶ τὸ πνευματικὸ κέντρο πού βρίσκονται στὸ στάδιο τῆς ἀ-

ποεράτωσης. Πλακοστρώθηκαν 500 τετραγωνικά μέτρα γκαλτερίμια καὶ ἔγιναν τοιχοποιεῖς 400 κυβικά μέτρα στὶς ρυμοτομίες καὶ τὰ χαλάσματα. Πλακοστρώσαμε ὅλο τὸ μεσοχώρι καὶ κατασκευάσαμε τοῖχο ἀντιστηρίξεως 500 κυβικῶν μέτρων. Κατεδαφίσαμε γιὰ συγκοινωνιακοὺς λόγους τὸ παλιὸ ὁστεοφυλάκειο καὶ τὸ μεταφέραμε σὲ νέα θέση ἐξω ἀπὸ τὸ χωριὸ. Στρώσαμε 60Μ2 γκρομπετόν σὲ σημεῖο τῆς 45 Ἐπαρχιακῆς οδοῦ καὶ βάλαμε στηθεὰ στὸ κέντρο τῆς κοινότητος. Κατασκευάσαμε δευτέρου ὕδραγωγείου χωρητικότητας 130 κυβικῶν μέτρων καὶ φέραμε ἀπὸ ἀπόσταση 6½ χιλιομέτρων τὸ νερὸ τῆς πηγῆς Γκούρου πού προσθέτει στὸ παλὸ ὕδραγωγεῖο μας 500 καὶ πλέον κυβ. νερὸ τὸ 24ωρο.

Ἐτσι λύθηκε τὸ πρόβλημά μας σὲ νερὸ καὶ τῆς δυνατότητας νὰ ποτίζουμε τὰ κηπάριά μας. Κατασκευάσαμε στὴν θέση ΛΙΝΟΣ βρύση καὶ ποτίστρα γιὰ τὰ ζῶα μας.

Ἀνοίξαμε ἀγροτικοὺς δρόμους πρὸς τὰ χωράφια μας καὶ τὰ παρεκκλήσια μας.

Δενδροφυτεύσαμε τμήμα τῆς 45ης οδοῦ καὶ κατασκευάσαμε δασικὸ δρόμο 8 χιλιομέτρων μὲ τρία τεχνικά. Ἐπισκευάσαμε τὴ στήλη καὶ μέρος τῆς τοιχοποιίας στὸν προβλεπόμενο ξενῶνα ΤΣΑΠΑΡΗ.

ΕΡ: Κύριε πρόεδρε μάθαμε ὅτι δὲν εἰσπράττετε τὴν ἀποζημίωση πού δικαιούστε ὡς πρόεδρος ἀλλὰ τὴ διαθέτετε γιὰ κοινοτικὰ ἔργα. Μὰ ἀναφέρετε μερικά.

ΑΠ: Ἄν καὶ μὲ φέρετε σὲ δύσκολη θέση θὰ σὰς ἀναφέρω τὰ κυριώτερα. Τοποθετήσαμε στὸ μεσοχώρι ἡλεκτρικὰ σῶματα ἀξίας 80.000 δρχ. καὶ τοποθετήσαμε πᾶγκους πού μόνον ἡ ἐργασία τους στοίχισε 50.000 χιλ. δρχ.

Ἐπισκευάσαμε τὰ γκαλτερίμια στὴν Ἀνατολικὴ συνοικία τοῦ χωριοῦ μας ἀξίας 60.000. Τοποθετήσαμε ἐξ ὀχέτους-γεφυράκια στὸ δρόμο ΡΙΖΑΝΩΝ ἀξίας 100.000 δρχ.

Ἀπὸ τὴν ἀποζημίωσή μου ἐπὶ πληρῶνται τὰ γεύματα τῶν διαφόρων φιλοξενουμένων τῆς κοινότητος, τῶν ὁδηγῶν μηχανημάτων κ.ά. καὶ τῶν ὀργανοποικῶν, ὅσες ἡμέρες διαρκεῖ τὸ Δεκαπενταύγουστο τὸ πανηγύρι μας.

ΕΡ: Θάθελα νὰ μάς διευκρινήσετε μὲ ποῖα δαπάνη ἐγίνε ἡ σκυροστρωσὴ τοῦ δρόμου τῶν ΡΙΖΑΝΩΝ ὥστε νὰ μικρύνει ἡ περίοδος διακοπῆς τῆς συγκοινωνίας.

ΑΠ: Ἐγὼ κατόπιν ἐνεργειῶν μου μὲ τὴ συνδρομὴ φίλων τοῦ χωριοῦ μας πού ζήτησαν νὰ μὴν γίνε γνωστὸ τὸ ὄνομά τους πρὸς τὸ παρόν.

ΕΡ: Τὶ προβλήματα γενικότερα ἔχει ἡ κοινότης;

ΑΠ: Ἡ ἀσφαλτοστρωσὴ τῆς 45 οδοῦ γιὰ τὰ 12 χιλιόμετρα πού εἶναι πρὶν ἀπὸ τὴν κοινότητά μας σκυροστρωμένα κινδυνεύουν νὰ ὑποστούν ζημιὰ σὲ ὁρισμένα σημεῖα μὲ κίνδυνον νὰ διακοπῇ ἡ συγκοινωνία.

Ἡ διανοίξη τῆς 45 οδοῦ ἐξω ἀπὸ τὴ ΔΟΛΙΑΝΗ ὥστε νὰ ὑπάρχει ἡ δυνατότητα συγκοινωνίας μὲ τὸ ἀνατολικὸ Ζαγόρι. Σημειώστε ὅτι λιγότερο ἀπὸ 200 μέτρα πρέπει νὰ διανοιγθοῦν.

Ἡ χορήγηση τηλεφωνικῶν συσκευῶν στοὺς συγχωριανοὺς ὥστε νὰ ὑπάρχει δυνατότητα ἐπικοινωνίας τῶν ὅλο τὸ 24ωρο.

Ἡ ἰδρυστὴ Ἀγροτικῆς Ἰατρικῆς ἐπείδῃ εἰμαστε ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους σὲ ἀριθμὸ κατοίκους στὸ Ζαγόρι ἢ τὸ λιγότερο νὰ γίνε ἀναδιάρθρωση στὰ Ἀγροτικὰ Ἰατρεία τοῦ Ζαγορίου ὥστε νὰ καλύπτεται ἰσὺς ἀριθμὸς κατοίκων.

Ἡ ἔλλειψη ἱατροῦ εἶναι βασικὴ γιὰ τὴ διαβίωση τῶν κατοίκων μας. Σὰς ἀναφέρω ἕνα τελευταῖο περιστατικό. Ὁ γραμματέας μου ὑπέστη καρδιακὴ προσβολὴ σοβαρὰς μορφῆς καὶ σώθηκε, γιὰτὶ κατὰ σύμπτωση, βρισκόμενος ἐκεῖ τὴν ὥρα συμπατριώτης ἱατρός. Ἀλλοῖτοι θὰ εἶχε χαθεῖ ἀδικαιολόγητα. Καὶ δὲν εἶναι ὁ μόνος πού θὰ πέθαινε ἀπὸ ἔλλειψη ἱατρικῆς περίθαλψης.

ΕΡ: Ποιά ἐργα προβλέπονται νὰ γίνοντι;

ΑΠ: Μέσα στὸ χωριὸ προβλέπονται:

● Ἡ ἀποπεράτωση τοῦ Κοινοτικῆς γραφείου καὶ τοῦ πνευματικῆς κέντρου. Στὴν προσπάθειά μας αὐτὴ ζητοῦμε καὶ τὴ συνδρομὴ τῶν συγχωριανῶν μας.

● Νὰ πλακοστρωθοῦν τὰ ὑπόλοιπα 300 μέτρα γκαλτερίμια πού ὑπολείπονται γιὰ νὰ καλυφθεῖ ὅλο τὸ χωριὸ καὶ ἡ αὐτὴ ἐμπρός ἀπὸ τὸ κοινοτικὸ γραφεῖο καὶ τὸ πνευματικὸ κέντρο.

● Ἡ κατασκευὴ παιδικῆς χαράς.

● Ἡ κατασκευὴ νέου ξενῶνα καὶ ἡ ἀποπεράτωση τῆς ἀναπαλαίωσης τοῦ ξενῶνα ΤΣΑΠΑΡΗ.

● Γύρω ἀπ' τὸν οἰκισμὸ θὰ γίνε ἀναδάσωση καὶ πρέπει ἡ Δασικὴ Ὑπηρεσία νὰ διαμορφώσῃ τὸ ποδοσφαιρικὸ γήπεδο - δωρεὰ τῶν συμπατριωτῶν Γ. Νησιώτη, Κ. Τσιμπούλου καὶ Ναπ. Καλογήρου, γιὰτὶ παρ' ὅλον ὅτι ἡ δασικὴ Ὑπηρεσία εἶχε ἀναλάβει τὴν ὑποχρέωση ὅταν γιὰ ἐξυπηρέτησή της πληρώσει ἀπὸ τὰ δικά μου τὴν ἀποζημίωση τῆς ἀπαλοτρίωσης τῶν χωραφῶν γιὰ τὴ διανοίξη δασικοῦ δρόμου, καθυστερεῖ καὶ τὸ ἀναβάλε. Πρέπει νὰ κατασκευάσει καὶ δύο τεχνικά ἐργα στὰ σημεῖα πού δασικοὶ δρόμοι κλείνουν χαντάκια τῆς 45 οδοῦ μὲ ἀποτέλεσμα νὰ καταστρέφεται τὸ δόδοστρωμὰ της.

Πρέπει ἐπίσης νὰ χαρακτηριστεῖ ἀπὸ τὴ δασικὴ Ὑπηρεσία ὁ δρόμος τῶν ΡΙΖΑΝΩΝ ἀπὸ κοινοτικὸς σὲ δασικὸς, γιὰτὶ ἀπὸ τὰ ΡΙΖΑΝΑ ἐξυπηρετοῦνται τὰ δάση τῶν κοινότητων Φραγκῶν, Λεπτοκαρυάς, Νεγδῶν, Κήπων, Μανασῆ, Καλωτῆς, Διποτάμου κ.ά.

Καὶ πρέπει νὰ γίνε δασικὸς γιὰτὶ δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ βατότητα τοῦ δρόμου,

ἐπ' ὅσον περνοῦν τὰ φορτηγὰ μὲ ξυλεία καὶ βάρος 10-15 τόνων. Γιὰ τὴ γέφυρα πού χρειάζεται οἱ κάτοικοι Φραγκῶν καὶ Λεπτοκαρυάς προσφέρουν τὴν προσωπικὴ τους ἐργασία.

● Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος γιὰ δρόμους, μένει ἀκόμη ἡ διανοίξη ἀγροτικοῦ δρόμου πρὸς Μυρωναδες - Ἀγία Σωτήρα ἀλλὰ ἐλπίζουμε ὅτι τὸν ἐπόμενο χρόνο θὰ γίνε.

ΕΡ: Ἀπὸ προὔπολογισμὸ πᾶς πάτε;

ΑΠ: Μὲ τὸ σύστημα πού ἔχουμε οἱ προὔπολογισμοὶ στὴ συντηρικὴ πλειοψηφία τῶν δρενῶν χωρὶν εἶναι ἐλλειμματικοί. Θὰ σὰς πᾶς ποσὰ γιὰ νὰ ἀντιληφθεῖτε τὴν κατάσταση. Τὰ ἐσοδὰ μας ἀνέρχονται περίπου στὸ 1.000.000 ἐνὼ οἱ μισοὶ τῶν ὑπαλλήλων σὲ 1.400.000.

ΕΡ: Κύριε πρόεδρε εἰσθε Ἀντιπρόεδρος τοῦ Πολιτιστικοῦ Συλλόγου Ζαγορίσιων καὶ τοῦ Ἐκπονητικοῦ Συλλόγου τῆς κοινότητος σας καὶ θὰ πρέπει οἱ σχέσεις κοινότητος καὶ συλλόγων νὰ εἶναι ὁμαλές. Μπορεῖται νὰ μάς πᾶτε τὰ ἐργα τοῦ Συλλόγου;

ΑΠ: Ὁ σύλλογος διέθεσε ὅλα του τὰ ἐσοδὰ γιὰ τὸ πνευματικὸ Κέντρο πού ἡ δαπάνη θὰ ξεπεράσει τὸ δύο ἑκατομμύρια, ἐστὶ δὲν εἶχε τὴν εὐκαιρία γιὰ ἄλλα ἐργα.

ΕΡ: Τὶ καταστήματα ἔχετε στὸ χωριὸ;

ΑΠ: Δύο. Τοῦ Γεωργίου Καλογήρου πού μοῦ μὲ τὸ μπαλκόνι ἔχει καὶ κουζίνα. Καὶ τοῦ Νίκου Τζαφλίδη πού λειτουργεῖ σὰ καφενέο. Ὑπάρχει καὶ τὸ ἐργαστήρι λούις τέχνης τῶν ἀδελφῶν Τζαφλίδη μὲ ἀξιώλογα ἐργα ἀργυροχόϊας.

ΕΡ: Ἡ συγκοινωνία σας ἐξυπηρετεῖ;

ΑΠ: Ναι, ἔχομε ἐπτά δρομολόγια πέντε μέρες τὴν ἐβδομάδα.

ΕΡ: Θὰ συνεχιστεῖ καὶ τὴν ἐπόμενη 4ετία νὰ ἡγηθεῖτε τῆς κοινότητος;

ΑΠ: Γιὰ λόγους προσωπικοῦ ἐ-χα ἀποφασίζω νὰ μὴν θέσω ὑψηλὴ φιλοφροσύνη. Ὅμως ἡ καθολικὴ παράκληση τῶν συγχωριανῶν μὲ ἀναγκάζει νὰ συνεχίσω καὶ αὐτὴ τὴν 4ετία νὰ προσφέρω τὴς υπηρεσίες μου. Καὶ βέβαια θὰ καταβάλω καὶ πάλι κάθε προσπάθεια, ὥστε τὸ χωριὸ μας μὲ τὴν συμπαράσταση τῶν συγχωριανῶν νὰ ξαναβρεῖ ἑσὼ καὶ μέρος τῆς παλιάς του αἰγλης.

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΔΑΣΑΡΧΕΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Δέκα ἑκατομμύρια δαπανήθηκαν γιὰ ἐργασίες δασικῆς ὁδοποιΐας στὸ δημόσιο δάσος Λάιστος - Ἠλιοχωρίου - Σκαμνέλου.

Οἱ ἐργασίες συνεχίζονται μὲ νέες διανοίξεις καὶ κατασκευὴ τεχνικῶν ἔργων.

★

Ἐπιτέλους ἀρχισε ἡ κατασκευὴ ἔργου γιὰ ἐξωρτίσμὸ τοῦ Ἐθνικοῦ Δρυμοῦ Βίκου. Πεζόδρομος ἀπὸ τὸ χωριὸ Βίκος πρὸς τὴς πηγὲς τοῦ Βοϊδομάτη εἶναι τὸ πρῶτο ἐργα. Διετέθει 1.000.000 γιὰ φέτος.

ΑΠΟΨΕΙΣ

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΟ ΣΑΣ

ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΜΑΣ

Για τον κ. Νομάρχη

Ὅταν ξεκίνησε ἡ ομάδα μας τὴν ἐκδοσὴ τῆς εφημερίδας, βασίστηκε στὴ βοήθεια καὶ συνεργασία τῶν συμπατριωτῶν.

Πρέπει νὰ ομολογήσουμε ὅτι ἡ ἀπρόσμενη ἐπιτυχία τῆς σφειλῆται στὴν ἀμεση ἀνταπόκριση μεγάλου ἀριθμοῦ συμπατριωτῶν.

Ὑπάρχουν ὅμως θέματα, πού μένουν χωρὶς κάλυψη, γιὰτὶ δὲν τὰ γνωρίζουμε ἢ πού ἀναφέρονται ἀραιότερα, παρά τὴς προσπαθείας μας.

Ὑπάρχει ἐπίσης ἔλλειψη προβολῆς τῶν αιτημάτων, παραπόνων καὶ ἀδικιών τῶν συμπατριωτῶν, ἰδιαίτερα ἐκείνων πού διαμένουν μόνιμα στὸ χωριό.

Εἰσὶς ἀναγνώστες διατυπώνουν, δικαιολογημένα, παράπονα ὅτι ἀπὸ τὴς στήλης μας προβάλονται περισσότεροι ορισμένα χωριά, ἐνὼ ἄλλα πῶ ἀραιότερα.

Πάνω σ' αὐτὸ, θέλουμε καὶ πάλι νὰ διευκρινίσουμε, ὅτι οἱ στήλες μας εἶναι ἀνοικτὲς σὲ ὅλους—εἴτε ὀργανωση εἶναι, εἴτε ἰδιωτῆς—καὶ οὐδέποτε πήραμε ἀμοιβή ἐστω καὶ γιὰ τὰ κοινωνικά.

Τὸ ὅτι ἀναφερόμαστε σὲ ορισμένα χωριά περισσότερο, σημαίνει ὅτι ἀπὸ τὰ χωριά ἐκεῖνα ἔχομε συνεργασίες.

Πολὺ μας ἀπασχόλησε καὶ μας ἀπασχολεῖ ἡ τακτικὴ κάλυψη ὅλων τῶν χωριῶν μας.

Τούτο ὅμως εἶναι πρὸς τὸ παρόν ἀδύνατο, γιὰτὶ ἡ μετάβαση ἀνταποκριτῆ απαιτεῖ διατυπώσεων σὲ κάθε χωριὸ πού τὴν ἔλλειψη συγκοινωνίας.

Τὸ θέμα θὰ εὕρισκε λύση, ἀν ὑπῆρχε ἀμειβόμενος ἀνταποκριτῆς πού νὰ διαθέτει αὐτοκίνητο. Ἡ ἀποζημίωσή του ὅμως θὰ απαιτοῦσε μεγάλο χρηματικὸ ποσὸ πού τὸ περιοδικὸ μας δὲν μπορεῖ νὰ διαθέσει.

Γι' αὐτὸ περιοριζόμεστε, ἐκτός ἀπὸ τὴς συνεργασίας καὶ στὴν ἐπιτόπια ἐπίσκεψη τῆς Συντακτικῆς Επιτροπῆς κατὰ διαστήματα.

Θέλουμε νὰ ἐπαναλάβουμε, ὅτι τὸ περιοδικὸ πρέπει νὰ γράφεται ἀπὸ πολλοὺς γιὰτὶ ἐκπροσωπεῖ ὅλους.

Οἱ συνεργάτες τοῦ περιοδικοῦ μας εἶναι ἐνθουσιασμένοι νὰ συνεργαστοῦν μαζί σας γιὰ τὴν παρακολούθηση τῶν προβλημάτων, τῶν αιτημάτων ἢ τῶν ἀποψέων σας.

Τὸ περιοδικὸ εἶναι δικό σας.

Μπήκαμε πια στὸ φθινόπωρο. Πέρασε τὸ καλοκαίρι καὶ καμιά συντήρηση στὸ οδικὸ μας δίκτυο ἀπὸ τὴς Καρυές καὶ ἀπάνω. Λακκούβες, λακκούβες στὴν ἀσφαλτο, πού προχτὲς λίγο ἔλειψε νὰ γίνε κακὸ. Ἀπὸ καὶρὸ τὴς διόρθωσαν γεμίζοντας τὴς λακκούβες—τὶ εἰρωνεῖται— μὲ ἄμμο! Σὲ μια—δύο μέρες τὸν σκόρπισαν τ' αὐτοκίνητα. Ἐστὶ ἐπρεπε; Ἦταν τὸσο μεγάλη ἡ δαπάνη γιὰ νὰ γεμίσουν με ἀσφαλτο; Εἶναι πῶς φτηνὴ ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ; Εὐτυχὴς τώρα τελευταία τὴς διόρθωσαν. Ἐξῆσαν ὅμως καὶ πολλὰς ἀδιόρθωτες. Γιατί;

— Παρακαλέσαμε νὰ καθαριστοῦν τὰ χαντάκια στὸ δρόμο. Ὅμως δὲν καθαρίστηκαν. Φαίνεται πῶς πρέπει νὰ γίνε μεγάλη ζημιὰ, ἀπ' τὰ νερά τῶν βροχῶν καὶ μετὰ νὰ καθαριστοῦν.

— Τὶ γίνεται ἀλήθεια μὲ τὸ δρόμο ἀπὸ Σκαμνέλι πρὸς Λαίστο—Ἠλιοχωρί—Βρυσοχώρι; Πέρασε ἕνα γκρέιντερ, μόρφωσε λίγο τὸ δρόμο καὶ σκόλασε. Ἐστὶ εἶχε μια καλὴ βατότητα τὸ καλοκαίρι. Τὶ θὰ γίνε ὅμως τὸ χειμῶνα; Ἐστὶ θὰ μείνει; Τίποτε τὸ μόνιμο δὲ θὰ γίνε;

— Ἀπὸ υπερβολικὴ τσιγκουνιὰ ἔμεινε ἡ ἀσφαλτοστρωσὴ ἐξω ἀπὸ τὸ Σκαμνέλι 800 μέτρα καὶ περνοῦν κάθε τόσο ομάδες ἀπὸ τουρίστες, ξένους καὶ ντόπιους, πού μας χαρακτηρίζουν γιὰ τὴν προχειρότητά μας. Καὶ πέρασαν 30 ὁλόκληρα χρόνια, ἀπὸ τότε πού ἔγινε ἡ διανοίξη τοῦ δρόμου αὐτοῦ.

— Ἀπευθυνθήκαμε πολλὰς φορὲς, μὲ τὴν εφημερίδα μας, στὴς ἀρμοδιὲς υπηρεσίες, ἀναφέραμε πῶς θὰ γίνονταν μεγάλες ζημιές, ὅπως κι ἔγιναν, ἀν δὲν καθαριστοῦν τὰ χαντάκια τῶν δρόμων κι ἀν δὲν γεμίσουν με ἀσφαλτο οἱ λακκούβες, μὰ δὲν μας πρόδωκαν.

Τώρα παρακαλοῦμε τὸν κ. Νομάρχη νὰ ρίξει μιὰ ματιά καὶ κατὰ διῶ, γιὰτὶ κι ἐδῶ πᾶν στὸ Ζαγόρι ζοῦν Ἕλληνες πού ἔχουν υποχρεώσεις μὰ καὶ δικαίωμα.

Τὸν παρακαλοῦμε νὰ ἐπεμβεῖ καὶ πιστεύουμε πῶς θὰ τὸ κάνει.

Ε. Γ.

Ζαγορίσιοι ποιητές

ΣΕ ΙΤΑΛΟ ΦΑΝΤΑΡΟ

Μὲς στὰ συντρίμια στὸ ζερβὶ πλευρὸ σου
Πῶς ἔγειρες μελιχρὸ παλικάρι;
Σ' ἔνοιια πολέμου, κρατᾶς στὸ γερό σου
τὸ χέρι, ἀκόμα, σὺνεργο τ' Ἄρη.

Χειροβομπίδες σωροὶ στὸ νεκρὸ σου,
Παρδαλὸ χλευάσμα κι ἀπομεινάρη,
Σαρκασμὸς καὶ γέλασμα στὸν ὄχτρο σου,
Ἀμούστακο, ποῖας μάνας τὸ καμάρι.

Ἄδρὴ κ' ἡ ὄψη σου, κάτω ἀπ' τὸ κράνος,
Καθὼς τὸ λουρί κρατᾶει τὸ σαγόνι.
Ποῖς τὴ μορφὴ σου χάραξε Τιταϊανὸς!

Σ' ἐπιτύμβιο θουβὸ στέκει κοτρῶνι,
Σπατάλη τοῦ πουρναργιοῦ ἢ πρσιανάδα,
Σὸ κλαίει κι ὁ Ἄδως τὴν διορφοδά.

Γιάννης Σαραλῆς
(Ἀπὸ τὴν ἐξαντλημένη συλλογὴ «Ροζετερ»)

ΕΙΔΗΣΗ ΘΑΝΑΤΟΥ

Ἀπόψε μοῦπταν
πῶς ἕνας δικὸς μας πέθανε,
κι' ἔνοιωσα κάποιος δόνησι κόμπιασμα
νὰ ἔρπει στὸ λαϊμό μου,
κάτι,
πού σὰν φτερούγας ἀνοιγμα
νὰ πέρναε ψηλὰ μου.
Στὸν πόνο τότε,
τσουγκρώνοντας μὲ τοὺς ἄλλους
τὸ τελευταῖο μου ποτήρι δυνατό,
«ἄντε» λέω, «γεια» μας,
καὶ πῶς μονορούφι
ἐκείνο τὸ μεθυστικὸ ποτό,
νὰ φαρμακώσῃ μέσα μου
μὲ μιὰς,
τὸ φάσμα τοῦ θανάτου,
πού γέλαε μὲ καγχασιμὸς
στὸν πάτο τῆς ψυχῆς μου.

ΦΩΚΙΩΝ Ι. ΚΑΡΑΛΗΣ

(Ἀφιερωμένο στὸν ἀλησμόνητο Βύρωνα Κομπάρη)

ΤΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Γιὰ τὸν κ. Διευθυντὴ τοῦ Ο.Τ.Ε.

Απόψεις για την οικονομική ανάπτυξη του Ζαγορίου

Κύριε Διευθυντά,
Ανταποκρινόμενος εις την έκκλησιν της εγκρίτου εφημερίδος «Το Ζαγόρι» μου σχετικά με τους αναπτυξιακούς στόχους, έχω να σας εκθέσω τα κατωθι διά τα όποια, τόσο στον Αθηναϊκό όσο και στον Επαρχιακό Τύπο, έγραψα σχετικώς.

ΣΤΟΧΟΣ 1ος) Η τουριστική αξιοποίηση της Τύμφης. Μονοδικού χώρου της Ελλάδος για κέντρο χειμερινών αθλητικών σπόρ.

ΣΤΟΧΟΣ 2ος) Κατασκευή «αεροπτεροβίλ» από Βραδέτο προς Καπέσοβο ή Όξυα. Υπάρχει όπονηνημα από 20ετίας.

ΣΤΟΧΟΣ 3ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση.

ΣΤΟΧΟΣ 4ος) Κατασκευή οδού Λάιστα - Βοβούσα - Γρεβενά διά των διαβάσεων Βοσιλίστας όπου και το χιονοδρομικό κέντρο.

ΣΤΟΧΟΣ 5ος) Επαρχιακή οδός Βρυσοχωρίου - Πάδες ή Παλαιόσκι. Η κατασκευή των δύο αυτών οδών θα:

α) Φέρει σε άμεση επικοινωνία το Ζαγόρι με την Κόνιτσα και την Μακεδονία.

β) Θα επιτρέψουν την πλήρη εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου του Ζαγορίου.

γ) Θα επιτρέψουν την έρευνα και εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου του Ζαγορίου.

δ) Θα επιτρέψουν την πλήρη τουριστική ανάπτυξη του Ζαγορίου.

ε) Σε καιρό πολέμου θα επιτρέψουν τον ανεφοδιασμό των ενόπλων δυνάμεων και ταχείαν μεταφορά έφεδρειών και μέσων.

Διά την κατασκευή των οδών αυτών βρίσκονται μελέται εις την Νομαρχία Ίωαννίνων πλέον της 20ετίας. Η VIII το 1978 πρότεινε την κατασκευή της οδού Βρυσοχωρίου - Πάδες, ανεκρίθη υπό ΥΕΘΑ και η άλλη αλληλογραφία απέστειλε εις το Υπουργείο Δημοσίων Έργων διά την χρηματοδότηση. Για την οδό Λάιστας - Βοβούσας - Γρεβενών το 1960 αν ένωθησαν καλώς η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία επί στρατηγού Βογά Ίωάννου είχε συντάξει υπόμνημα σχετικά προς το Υπουργείο Δημ. Έργων και Συγκοινωνιών.

ΣΤΟΧΟΣ 6ος) Τηλεφωνοδότηση δι' αυτόματου τηλεφωνικού δικτύου των χωριών του Ζαγορίου, ως και την εγκατάσταση ασυρμάτων επικοινωνιών εις τα χωριά του Ζαγορίου διά όποια λόγω κοινικών συνθηκών έχουν συχνάς τηλεφωνικές διακοπές ιδιαίτερα κατά τον χειμώνα.

ΣΤΟΧΟΣ 7ος) Αρχαιολογική έρευνα εις το Ζαγόρι. Εις το Καπέσοβο εύρεθεί τάφος του 4ου π.Χ. αιώνας. Να συνεχιστεί η ανασκαφή. Να γίνουν έρευνες στο Σκαμνέλι και

Έκθετω σύντομα τις απόψεις μου για την ανάπτυξη του Ζαγορίου, θεωρώντας το, σαν έναίο σύνολο από τις πηγές του Αώου ως την Εθνική οδό Ίωαννίνων Κονίτσης, την οδό Μετσόβου και ως το στομιο Κονίτσης. Δέχομαι δε διάλογο, αν χρειαστεί για τα όσα θα διατυπώσω.

Σ' όλο αυτό το χώρο διακρίνω: Τις κοιλάδες και τα όροπέδια με τις λοφοπλαγίες τους και τις πηγές τους, που με κατάλληλες διαρρυθμίσεις και αρδεύσεις, σαν μια πηγή πλούτου. Με την αναθεώρηση των αναδασμών Κ. Πεδινών - Έλαφοτοπου στο Καλπάκι και τα Κ. Πεδινά θ' αποφευχτεί η δημιουργία Τσιφλικιών των πόλεων και οι καλλιέργειες, οι συνεταιριστικές σε Δημητριακά, πατάτας, σε ζωοτροφές κλπ. θα αποδώσουν πολλά. Δενδροκαλλιέργειες Καρυδιάς, λευκοκαρυάς, αμυγδαλιάς, Καστανιάς, Κερασιάς, Μηλιάς, Άχλαδιάς και άμπέλου μαζί με τη Βιομηχανική ιτιά — φράζο κι' άλλα αυτόφωτε φυτοφάρμακα και θάναυ ένα στήριγμα και τροφή για μια Βιομηχανία.

Διακρίνω: Στα βουνά μας και τις πλαγιές τους σ'α φαράγγια και στις λόγχιμες τους την ανάπτυξη μιας πλούσιας συστηματικής κτηνοτροφίας σε πρόβατα, γίδες, αγελάδες, χοίρους κ.λπ. και σε θηράματα αγριοκάτσικα, άγριογούρουνα, φασιανούς και άγριοκοττες, πέρδικες και λαγούς και τόσα άλλα, σ'α ζωνάκια, χωρίς περιορισμούς των βουνών μας, χωρίς περιορισμούς σε ζώνες, σε γκρίνες, έγωισμούς και μικροτοπικισμούς. Και μια κρεατοπαραγωγική και Γαλακτοπαραγωγική μονάδα και Βιομηχανία, να συγχωνεύεται και να συνεργάζεται με παρεμφερείς τέτοιες και όρνιθοτροφικές υπάρχουσες άκομη.

— Τα βουνά μας!

Τό υπέδαφος τους κάποιο μετάλλευμα θα κρύβουν. Άς γίνουν και γι' αυτό έρευνες. Άλλά και τώρα, χωρίς να κακοποιηθεί η όμορφιά τους, μπορούν να μάς δώσουν τό

γάδων, των Ασπραγγέλων, της Βίτσας και των Τσερβαρσούδων και τις πλαγιές τους και να σχηματίσουν λιμνούλες και δεξαμενές σ'α όροπέδια με τις ανώσεις γι' να κινήσουν κατόπι υδρομύλους και νεροπίρια, βιομηχανικά και υδροηλεκτρικά συγκροτήματα για φωτισμό, κίνηση, βιοτεχνία, οικόπεχνα και βιομηχανία. Παράλληλα άκόμα α θέρψουν σε άκροφεία την πέστροφα και άλλες ποικιλίες ψαριών και υδροβίων πτηνών και να ποτίσουν χιλιάδες ζωντανά. Οι ειδικοί — πολλοί και άξιοι Ζαγορίσιοι — πολλά έχουν να πούν και να υποδείξουν για την επίσημηση του φυσικού πλούτου της περιοχής μας και την έπιωφελή γιά τους Ζαγορίσιους και την Ελλάδα εκμετάλλευσή του.

Φυσικά, όλα τα παραπάνω κι αυτά που θα πω στηρίζονται και εξαρτιούνται από τον παράγοντα άνθρωπο και... τα κεφάλαια.

Ο παράγων άνθρωπος. Ο ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΣ άνθρωπος. Νά μελετηθεί. Νά απαλλαγεί από τυχόν έγωισμούς και άλλες άδυναμίες και να χρησιμοποιηθεί κατάλληλα εκεί που μπορεί και εκεί που του πρέπει. Νά αντιμετωπισθεί στοργικά. Σάν άδελφός. Σάν φίλος. Χωριστά και σ'α σύνολο. Νά διαπαιδαγωγηθεί με το έναίο και σύγχρονο Ζαγοριακό πνεύμα. Άπ' αυτόν εξαρτάται η ύλοποίηση των ιδεών, των σκέψεων και των προτάσεων.

Η Διοίκησης θάναυ δική του Έπαρχία με 5—8 τμήματα, με 5—8 χωριά τό καθένα. Άνατολικό, Κεντρικό, Βόρειο και Δυτικό Ζαγόρι.

Β. ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ
Ταξίαρχος ε.ά.

ΣΤΟΧΟΣ 8ος) Να επανασυσταθεί η Έλεγχόμενη κυνηγετική περιοχή.

ΣΤΟΧΟΣ 9ος) Να αξιοποιηθεί το Σχολείο Καπέσοβου.

ΣΤΟΧΟΣ 10ος) Άπαλοτριώσεις και έπισκευή υπό των κοινοτήτων εγκαταλεηθέντων οικιών των χωριών και ένοικιάσεις τούτων. Έσοδα υπέρ των Κοινοτήτων.

ΣΤΟΧΟΣ 11ος) Τροποποίηση του Νόμου περί παραδοσιακών οικισμών.

Β. ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ
Ταξίαρχος ε.ά.

σχιστόλιθο (πλάκα) άσπρη και μαύρη και τους κυβόλιθους και τα γρανιτένια άγκωνάρια γιά τη διατήρηση του παραδοσιακού χρώματος των οικισμών μας, αλλά και γιά εκμετάλλευση σαν οικόδομικό και διακοσμητικό υλικό. Γιά έμπορία. Να και μια άλλη πηγή πλούτου: Μά έταρσία.

Σ'α εύλογημένα βουνά μας σ'α πλαγιές και σ'α σιαδιές τους, σ'α φαράγγια τους και άλλαχού βρίσκονται ο δασικός μας πλούτος. Η ζωή μας και η άπαντοχή μας! Η πεύκη και η έλάτη μας. Η Βαλανιδιά, η άξυα και τα φραζιά μας!

Στήριγμα και τροφή εκμετάλλευσης του ξύλου, σε οικόδομησιμο, σε έπιπλαποί'ια και σε πολλούς Βιομηχανικούς κλάδους. Άνυπολόγι-στος Ζαγορίσιος και Έθνικός πλούτος!

Εύεργετικές οι πλού - υδρες πηγές που άναβλίζουν από τα σπλάχνα τους σ'α πρρόποδες και σ'α κορφές των βουνών μας άκόμα. Έτοιμες και πρόθυμες να υδρεύσουν χωριά και οικισμούς. Νά αρδεύσουν τις κοιλάδες της Τσιφλίας, του Διπόταμου, της Μπάγιας και των Νε-

ΚΩΣΤΑ ΚΡΑΛΙΟΥ

γιάδων, των Ασπραγγέλων, της Βίτσας και των Τσερβαρσούδων και τις πλαγιές τους και να σχηματίσουν λιμνούλες και δεξαμενές σ'α όροπέδια με τις ανώσεις γι' να κινήσουν κατόπι υδρομύλους και νεροπίρια, βιομηχανικά και υδροηλεκτρικά συγκροτήματα για φωτισμό, κίνηση, βιοτεχνία, οικόπεχνα και βιομηχανία. Παράλληλα άκόμα α θέρψουν σε άκροφεία την πέστροφα και άλλες ποικιλίες ψαριών και υδροβίων πτηνών και να ποτίσουν χιλιάδες ζωντανά. Οι ειδικοί — πολλοί και άξιοι Ζαγορίσιοι — πολλά έχουν να πούν και να υποδείξουν για την επίσημηση του φυσικού πλούτου της περιοχής μας και την έπιωφελή γιά τους Ζαγορίσιους και την Ελλάδα εκμετάλλευσή του.

Φυσικά, όλα τα παραπάνω κι αυτά που θα πω στηρίζονται και εξαρτιούνται από τον παράγοντα άνθρωπο και... τα κεφάλαια.

Ο παράγων άνθρωπος. Ο ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΣ άνθρωπος. Νά μελετηθεί. Νά απαλλαγεί από τυχόν έγωισμούς και άλλες άδυναμίες και να χρησιμοποιηθεί κατάλληλα εκεί που μπορεί και εκεί που του πρέπει. Νά αντιμετωπισθεί στοργικά. Σάν άδελφός. Σάν φίλος. Χωριστά και σ'α σύνολο. Νά διαπαιδαγωγηθεί με το έναίο και σύγχρονο Ζαγοριακό πνεύμα. Άπ' αυτόν εξαρτάται η ύλοποίηση των ιδεών, των σκέψεων και των προτάσεων.

Η Διοίκησης θάναυ δική του Έπαρχία με 5—8 τμήματα, με 5—8 χωριά τό καθένα. Άνατολικό, Κεντρικό, Βόρειο και Δυτικό Ζαγόρι.

Β. ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ
Ταξίαρχος ε.ά.

ΣΤΟΧΟΣ 8ος) Να επανασυσταθεί η Έλεγχόμενη κυνηγετική περιοχή.

ΣΤΟΧΟΣ 9ος) Να αξιοποιηθεί το Σχολείο Καπέσοβου.

ΣΤΟΧΟΣ 10ος) Άπαλοτριώσεις και έπισκευή υπό των κοινοτήτων εγκαταλεηθέντων οικιών των χωριών και ένοικιάσεις τούτων. Έσοδα υπέρ των Κοινοτήτων.

ΣΤΟΧΟΣ 11ος) Τροποποίηση του Νόμου περί παραδοσιακών οικισμών.

Β. ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ
Ταξίαρχος ε.ά.

ΣΤΟΧΟΣ 12ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 13ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 14ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 15ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 16ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 17ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 18ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 19ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 20ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 21ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 22ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 23ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 24ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 25ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 26ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 27ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 28ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 29ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 30ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 31ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 32ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 33ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 34ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 35ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 36ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 37ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 38ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 39ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

δότηση σε πρώτο βαθμό των κοινοτήτων διά την αναγνώριση. ΣΤΟΧΟΣ 40ος) Ανογνωρίση ιδιοκτησίας κατοίκων Ζαγορίου με αποδοτικότητα διαδικασίας. Έξουσιο-

Μιά ιστορία αντίστασης στα τελευταία χρόνια της τουρμουρατίας στο Ζαγόρι, όπως μου την διηγήθηκε ο Γ. Σαρηνιάννης

Το 1909 ο σουλτάνος Αβδούλ Χαμίτ, παραχώρησε «συντάγμα» στην Τουρκία. Οι υπόδουλοι έλληνες της Ηπείρου και της Μακεδονίας χάρηκαν γιατί νόμισαν ότι θα είχαν όλες τις συνταγματικές έλευθερίες που προέβλεπαν οι νόμοι με την εφαρμογή του συντάγματος.

Οι τούρκοι έδωσαν μεγάλη δημοσίτητα γιά την εφαρμογή του. Ενώ κλειες στάλθηκαν και διαβάστηκαν στις εκκλησίες και υπόσχονταν έλευθρία, ίσοπολιτεία και έλευθερη διακίνηση σ' όλους τους υπηκόους της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Το Σεπτέμβριο του 1909 ο τούρκος διοικητής του Ζαγορίου, που είχε έδρα το Τσεπέλοβο, κάλεσε όλους τους मुखταροδημογέροντες και τους προκρίτους του κεντρικού Ζαγορίου στο Τσεπέλοβο, γιά να γιορτάσουν το μεγάλο αυτό γεγονός. Το μάγαρο της τουρκικής διοίκησης στο Τσεπέλοβο, στην μεγάλη πλατεία, είχε ομαδοποιηθεί και έπιγραφές στα ελληνικά και τουρκικά διαλάλουν τις χάρες του συντάγματος. Είχαν έρθει γιά το σκοπό αυτό άνώτατοι και άνώτεροι άξιωματικοί του τουρκικού στρατού. Είχαν έρθει και μεγάλα μόντα μουσικής, που άπ' το πρλώ έπαιζε διάφορα έμβατήρια.

Στην πλατεία μπροστά στο διοικητήριο, κάτω άπ' τον ίσκιό του μεγάλου πλάτανου, είχε στρωθεί άπ' άκρη άκρη γιά τρακόσια άτομα. Φητά άρνιά άφθονα, φαγητά όλα τα τραπέζια, που είχαν θαυμάσια τραπέζομάνηλα. Όλα ήταν πλούσια και άραια, σαν να ήθελαν να δώσουν ένα μικρό δείγμα της πλούσιας και μεγάλης τουρκικής αυτοκρατορίας. Οι τούρκοι δέν συνηθύνονταν όταν ήθελαν να δείξουν πολιτική σκοπιμότητα.

Άπ' το χωριό μου, το Καπέσοβο, είχαν προσκληθεί οι περισσότεροι από τους άντρες του χωριού. Ο μπάρμπα Λιάς, ο παππούς μου Χριστόδουλος, που είχε υπηρετήσει και κρείη μεμούρ» στο Τσεπέλοβο, ο Αναστασιάδης, ο Γ. Σαρηνιάννης, ο Φ. Δούκας, ο Νικόλα Ντούκας, ο Μ. Βαυλοδήμος και πολλοί άλλοι, με τοξυ δε αυτών και ο Νικόλα Μπαταβλής, που είχε το παρατσούκλι «φωγίτης», γιατί ήταν πολύ κοντός. Ήταν πολύ καλός δάσκαλος και πολύ δυνατός πατριώτης, έλεγε γιά τον εαυτό του: «μικρός το δέμας, μέγας τον νουν».

Το μεσημέρι όλοι οι καλεσμένοι προσκληθήκαν με κατάλογο γιά το κάθε χωριό, να παρακαθήσουν στο τραπέζι. Άφου κάθισαν, ένας άξιωματικός τούρκος σε άπαιστα έλληνικά μίλησε στους καλεσμένους και ένευσε την σημασία του συντάγματος και ζήτησε άπ' όλους να

φανούν καλοί υπήκοοι και καλοί πατριώτες. Στο τέλος του λόγου του όλοι οι καλεσμένοι όρθιοι με τα πατήρια στα χέρια εύχθήκαν «υπερύκειας και μακρομερεύσεις» του σουλτάνου με τη φράση «μπίμ γιάσά Πατράχ τούκ ιλαρά» (έτσι θυμάμαι τα λόγια). Όλοι έν χορώ άπάντησαν τρεις φορές και η στρατιωτική μπάντα άνέκρουσε τον τουρκικό ύμνο του Οσμάν Πασιά και άλλα έμβατήρια. Άμέσως έπειτα οι τούρκοι έπέτρεψαν στον παπά του Τσεπέλοβου να προσευχηθεί γιά τον Πατρίσάχ και να εύλογήσει «τήν βρώσιν και την πόσιν».

Το τραπέζι συνεχίζονταν, άφθονα φαγητά, ο κοίνος έρρεεν άφθονως, το κέφι γενικεύονταν. Μετά-ξύ των ελλήνων και τούρκων υπήρξε μια στιγμή συναδελφώσεως, όπως άλλωστε το έπιζητούσαν οι τούρκοι.

Ο έπικεφαλής του τραπέζιού τουρκος άξιωματικός, κάθε πέντε δέκα λεπτά, όρθιος σήκωνε το ποτήρι του και φώναζε δυνατά «μπίμ γιάσά τούκ ιλαρά». Όλοι όρθιοι έπαναλάμβαναν το ίδιο και πάλι κάθονταν και συνέχιζαν το φαγοπότι.

Μέσα στη φασαρία και την όχληγισία, γιάτι όλοι σχεδόν ήταν «τασκίρ κέρι», ο Νικόλα Μπαταβλής ή «φωγίτης», είχε πει «κατά κόρον» και ήταν κατακόκκινος, σπουστό στο μεθύσι και κάθε φορά που σηκώνονταν όλοι όρθιοι γιά να φωνάσουν «μπίμ γιάσά - τούκ ιλαρά», αυτός όρυσταν φωνάζοντας και ηηδώντας «επεπόνιασασα... καρπούζια...».

Μάταια ο Αναστασιάδης, που κάθονταν δίπλα του, προσπαθούσε να τον συγκρατήσει, αυτός το δικό του και τότε συνέβη το άπρόοπτο. Ένας τούρκος άξιωματικός (μπίμπασης), που γινώριζε και αυτός την ελληνική γιάτι ήταν τουρκικής, πλησίασε άθροισμα από πίσω τον Νικόλα Μπαταβλή και πολύ κρυφά τον άρπαξε από το αυτί λέγοντάς του σε άπαιστη καθαρεύουσα: «κακοσινεθετραμμένε, έχε χάριν που δέν έπιθυμώ να καταστρέψω την θαυμασίαν αυτήν εκδήλωση».

Διαφορετικά θα σου έσχιζα, με αυτό έδω το σπαθί μου την κεφαλήν σου σαν καρπούζι. Φύγε κρυφίως άμέσως». Κεραυνός νάπεφτε καλυτέρα στο κεφάλι του Νικόλα. Έσκυψε άμέσως και τρύπωσε κάτω από το τραπέζι, γιά να εξαφανιστεί από την έκκλησία. Σε έλάχιστο χρόνο έφτασε στο Καπέσοβο και από εκεί πάλι γιάτννα, γιά να γλυτώσει τυσόν συνέπειες. Το τραπέζι συνεχίστηκε, αλλά το γεγονός από τον ένα στον άλλο μάθευτηκε και το κέντρο στην σημασία του συντάγματος και ζήτησε άπ' όλους να

φανούν καλοί υπήκοοι και καλοί πατριώτες. Στο τέλος του λόγου του όλοι οι καλεσμένοι όρθιοι με τα πατήρια στα χέρια εύχθήκαν «υπερύκειας και μακρομερεύσεις» του σουλτάνου με τη φράση «μπίμ γιάσά Πατράχ τούκ ιλαρά» (έτσι θυμάμαι τα λόγια). Όλοι έν χορώ άπάντησαν τρεις φορές και η στρατιωτική μπάντα άνέκρουσε τον τουρκικό ύμνο του Οσμάν Πασιά και άλλα έμβατήρια. Άμέσως έπειτα οι τούρκοι έπέτρεψαν στον παπά του Τσεπέλοβου να προσευχηθεί γιά τον Πατρίσάχ και να εύλογήσει «τήν βρώσιν και την πόσιν».

Το τραπέζι συνεχίζονταν, άφθονα φαγητά, ο κοίνος έρρεεν άφθονως, το κέφι γενικεύονταν. Μετά-ξύ των ελλήνων και τούρκων υπήρξε μια στιγμή συναδελφώσεως, όπως άλλωστε το έπιζητούσαν οι τούρκοι.

Ο έπικεφαλής του τραπέζιού τουρκος άξιωματικός, κάθε πέντε δέκα λεπτά, όρθιος σήκωνε το ποτήρι του και φώναζε δυνατά «μπίμ γιάσά τούκ ιλαρά». Όλοι όρθιοι έπαναλάμβαναν το ίδιο και πάλι κάθονταν και συνέχιζαν το φαγοπότι.

Μέσα στη φασαρία και την όχληγισία, γιάτι όλοι σχεδόν ήταν «τασκίρ κέρι», ο Νικόλα Μπαταβλής ή «φωγίτης», είχε πει «κατά κόρον» και ήταν κατακόκκινος, σπουστό στο μεθύσι και κάθε φορά που σηκώνονταν όλοι όρθιοι γιά να φωνάσουν «μπίμ γιάσά - τούκ ιλαρά», αυτός όρυσταν φωνάζοντας και ηηδώντας «επεπόνιασασα... καρπούζια...».

Μάταια ο Αναστασιάδης, που κάθονταν δίπλα του, προσπαθούσε να τον συγκρατήσει, αυτός το δικό του και τότε συνέβη το άπρόοπτο. Ένας τούρκος άξιωματικός (μπίμπασης), που γινώριζε και αυτός την ελληνική γιάτι ήταν τουρκικής, πλησίασε άθροισμα από πίσω τον Νικόλα Μπαταβλή και πολύ κρυφά τον άρπαξε από το αυτί λέγοντάς του σε άπαιστη καθαρεύουσα: «κακοσινεθετραμμένε, έχε χάριν που δέν έπιθυμώ να καταστρέψω την θαυμασίαν αυτήν εκδήλωση».

Διαφορετικά θα σου έσχιζα, με αυτό έδω το σπαθί μου την κεφαλήν σου σαν καρπούζι. Φύγε κρυφίως άμέσως». Κεραυνός νάπεφτε καλυτέρα στο κεφάλι του Νικόλα. Έσκυψε άμέσως και τρύπωσε κάτω από το τραπέζι, γιά να εξαφανιστεί από την έκκλησία. Σε έλάχιστο χρόνο έφτασε στο Καπέσοβο και από εκεί πάλι γιάτννα, γιά να γλυτώσει τυσόν συνέπειες. Το τραπέζι συνεχίστηκε, αλλά το γεγονός από τον ένα στον άλλο μάθευτηκε και το κέντρο στην σημασία του συντάγματος και ζήτησε άπ' όλους να

ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΙ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ

Η Περιφέρεια Ζαγορίου κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας άνεδείξε και άρκετούς έπισκόπους, που κατά τα χρόνια της σκλαβιάς άνέπτυξαν και όραση. Άλλά βαθύ σκοτάδι καλύπτει τη ζωή και τη δράση τους, μόνον έλάχιστα στοιχεία έχουμε γιά αυτούς. Μερικών ξερούμε μόνον τα όνόματα και τον τόπο της καταγωγής των, άλλων ότι ήταν Ζαγορίσιοι κι' ενός ξερούμε μόνον τον τόπο της καταγωγής του, όχι δε και το όνομά του.

Τον Αύγουστο του 1973 έζητησα σχετικά πληροφορίες από τις οικείες Μητροπόλεις και πήρα άπάντηση. Ένας Μητροπολίτης δέν μου άπάντησε.

Κατωτέρω σημειώνουμε τα όνόματα των Έπισκόπων, που μάς είναι γνωστά, ως και τον τόπο της καταγωγής των και παρακαλούμε τους συμπατριώτες, άν έχουν σχετικά στοιχεία γιά αυτούς, κύριον σωμα (κατά κόρον) έπώνυμο, παιδικά χρόνια, μόρφωση κ.λπ. να άποστέλλουν αυτά προς τον Κύριον Πρόεδρον της Ενώνσεως Ζαγορισιων, όδός Γερανίου άρ. 41 τ.τ. 101 μέχρι τέλους Φεβρουαρίου 1983 γιά τη βιογραφία των.

1. Μακρίνη ο Ίωαννίνων Ίωαννίκιος 1845 - 1854 και μετέπειτα Κρήτης. 1856 - 1858. Στις Μητροπόλεις αυτές μέχρι σήμερα δέν έγγραψα.

2. Τσεπέλοβον: α. Ο Παραμυθίας Εύθύμιος: άναφέρεται από τον Λαμπριόδη (Εύθύμιος έπίσκοπος Παραμυθίας (1767). Η Μητρόπολις Παραμυθίας μου άπήντησε «ούδεν στοιχείον ευρομεν...».

β. Σισανίου Κύριλλος (1769-1792) η Μητρόπολις... «Ούδέν στοιχείον διαφωτιστικόν περί τούτου ύπάρχει έν ποίς αρχείοις της ιεράς ημών Μητροπόλεως εκτός από την χρονολογία 1769 - 1792 την οποίαν και σεις γνωρίζετε».

3. Βίτσα - Δρυΐνουπόλεως Ραφαήλ 1720 - 1928. Τον άναφέρουν οι Λαμπριόδη και Νικολαΐδης. Τα αρχεία της Μητροπόλεως στο Δελβινάκι λεηλατήθηκαν κατά το πολέμικά χρόνια.

4. Καλπάκι α. Ο Άρτης Γαβριήλ, ούδέν στοιχείον έχουμε περί αυτού. Στην Μητρόπολη Άρτης δέν έγγραψα.

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΑ "ΖΑΓΟΡΙΑΚΑ '82," (τοῦ Πολιτιστικοῦ Συλλόγου 'Ασπραγγέλων)

(Τελευταίον)

ΔΙΑΘΗΚΕΣ

“Εναν πολύ σημαντικό τομέα τῆς παλιάς Ζαγορίσιαν ζωῆς καὶ νοστορπίας ἀντιπροσωπεύουν καὶ τὰ φωτοαντίγραφα ἀπὸ τὶς παλιὲς διαθήκες τῶν κατοίκων τοῦ τόπου μας. Δὲν τὸ θεωρῶ σκόπιμο νὰ ἀσχοληθῶ ἰδιαίτερα καὶ λεπτομερειακὰ μὲ τὸ θέμα αὐτό, ἂν καὶ εἶναι πολύ σημαντικό. Τοῦτο γίνεται γιὰ οἰκονομία χώρου. Καθὼς γράφτηκε καὶ στὴν εἰσαγωγή, τὸ θέμα αὐτὸ μὲ ἀπασχόλησε ἐδῶ καὶ πολλὰ χρόνια (1967). Μάλιστα, καθὼς σημείωσα κὶ ἄλλοι, κατὰ τὸ 1975 δημοσίευσσα στὸ περιοδικὸ «Ἡπειρωτικὴ Ἑστία» σὲ συνέχειες μιά σχετικὴ ἐργασία μου μὲ τίτλο: «Μικρὲς παλιὲς ἀδημοσίευτες Ζαγορίσιες διαθήκες». Τὸ θέμα αὐτὸ πού σχετίζεται μὲ τὶς διαθήκες καὶ τὰ κληροδοτήματα τοῦ Ζαγορίου εἶναι πολύ μεγάλο καὶ σημαντικό. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ μὲ θάσῃ τὰ στοιχεῖα πού ἔχω συγκεντρώσει ὥς τώρα ἔκανε μιά πολύ πλατεῖα σχετικὴ ἐργασία.

Ἐπειδὴ τὸ θέμα τῶν κληροδοτημάτων τοῦ Ζαγορίου ἀποτελεῖ πολὺ ἐπικαιρὸ καὶ κατὸ θέμα γιὰ τὸν τόπο μας, νομίζω πὼς εἶναι ἀπόλυτὴ ἀνάγκη καὶ ἄμεση κάποιος εἰδικὸς Ζαγορίσιος φορέας (Ἐνωση, Σύνδεσμος, Σύλλογος κ.λ.π.) νὰ καταπιαστῇ τὸ συντομότερο μὲ τὴ διαλεύκανση τῶν κληροδοτημάτων τοῦ Ζαγορίου. Οἱ ἀνάγκες τοῦ καιροῦ μας ἐπιβάλλουν τὴν ἀνακίνηση αὐτοῦ τοῦ θέματος, ὥστε νὰ μπορέσει αὐτὸ νὰ θρεῖ τὴ σωστὴ λύση του. Στὴ διάθεση αὐτοῦ τοῦ φορέα μπορῶ νὰ θέσω ἀρκετὰ στοιχεῖα γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ πού ἔχω συγκεντρωμένα ἀπὸ χρόνια μὲ ἀτομικὴ προσπάθεια ἀσχολίας μου μ’ αὐτό.

ΜΕΡΙΚΕΣ ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΚΑΤΑΤΟΠΙΣΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τὴν περιγραφή στὶς παραπάνω σελίδες τοῦ θέματος αὐτοῦ ἀσφαλίστατα θάχουν προκύψει γιὰ τοὺς ἀναγνώστες καὶ τοὺς ἐπισκέπτες τῆς ἐκθέσης τῆς Δοθρᾶς μερικὲς ἀπορίες καὶ ἐρωτηματικά γύρω ἀπ’ τὰ παλιὰ ἔγγραφα τοῦ Ζαγορίου, πού ἐκτέθηκαν. Θεωρῶ ὑποχρέωσή μου νὰ δώσω μερικὰ πολὺ σύντομα ἐπισημηματικά στοιχεῖα.

Α' Κώδικας

Σὲ ἀρκετὰ παλιὰ ἔγγραφα συναντοῦμε τὴ λέξη «Κώδικας» ἢ «Κόνδικας». Ὁ Κώδικας αὐτὸς ἦταν μεγάλο δευτέρι, πού θρίσκονταν ἢ στὴν ἐκκλησιὰ τοῦ χωριοῦ ἢ στὰ χέρια τῆς χωριανικῆς ἀρχῆς (Βεκύλη τοῦ χωριοῦ). Σ’ αὐτὸ γράφονταν κάθε σημαντικὸ γεγονός πού σχετίζονταν μὲ κάποια γενικὴ ὑπόθεση τοῦ χωριοῦ, δηλ. ἀπαγόρευση θοσκῆς, διορισμὸ κάποιου κοιν. ὑπάλληλου, ἢ καὶ ἀτομικὴ ὑπόθεση, δηλαδὴ κάποια διαθήκη ἢ δωρεὰ πρὸς τὸ χωριὸ ἢ καὶ ἀγοροπωλησία κλπ. Τὶς πράξεις καὶ τὶς ἀποφάσεις αὐτὲς τὶς ὑπόγραφαν ὅλοι οἱ χωριανοί. Ὁ Κώδικας τοῦ χωριοῦ ἀποτελοῦσε, μποροῦμε νὰ ποῦμε τὸν «καταστατικὸ χάρτη» καὶ ρυθμίζονταν μ’ αὐτὸν πολλὰ κοινοτικά καὶ ἰδιωτικά ζητήματα. Ἀκόμα σ’ αὐτὸν καταγράφονταν διάφορες ἀποφάσεις γιὰ καθορισμὸ συνόρων, συμβιβασμοὶ σὲ διαφορὲς κλπ. Στὸν Κώδικα αὐτὸν περιέχονταν καὶ ξεχωριστὲς σελίδες, στὶς ὁποῖες καταγράφονταν τὰ συνορολόγια. Τὰ συνορολόγια λέγονταν «συνορλεμέδες». Σ’ ὅσα χωριά τοῦ Ζαγοριοῦ θρέθηκαν ἢ θρίσκονται ἀκόμα οἱ παλιοὶ κώδικες ἀποτελοῦν αὐτοὶ πολὺτιμα ἱστορικὰ στοιχεῖα γιὰ τὰ χωριά αὐτά.

Β' Φορολογικά

Ἀσφαλίστατα θὰ γεννήθηκαν ἐρωτηματικά στοὺς ἀναγνώστες τῶν παλιῶν χειρόγραφων καὶ σχετικὰ μὲ τὰ φορολογικὰ θέματα τοῦ Ζαγοριοῦ στὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας. Γύρω ἀπ’ αὐτὸ τὸ θέμα ἔχουν δημιουργηθεῖ καὶ

σὲ μένα ἀπὸ χρόνια πολλὲς ἀπορίες, πού δὲν μπορέσα ἀκόμα νὰ τὶς λύσω καὶ νὰ θρῶ σχετικὰ ἀπόλυτὴ ἱκανοποίηση. Ἡ Τούρκικη Διοίκηση εἶχε τὴ μανία νὰ ἐπιβάλλει στοὺς σκλάβους τῆς πολὺ θαρεῖα καὶ μὲ διάφορους τρόπους φορολογία. Αὐτὴ ἡ δυσβάσταχτη φορολογία χαρακτηρίζονταν μὲ τὸ γενικὸ ὄνομα: «Αὐθεντικά καὶ Βασιλικά δασύματα». Καὶ ἐνῶ στὴν ἀρχὴ οἱ φόροι ἦταν κάπως ὑποφερτοί, μὲ τὸν καιρὸ πολλαπλασιάστηκαν τόσο πολὺ, πού εἶχαν καταντήσει ἀβάσταχτοι γιὰ τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ λαοῦ τοῦ Ζαγοριοῦ. Ἀρχικὰ βασικὸς φόρος ἦταν τὸ χαράτσι, δηλαδὴ κεφαλικὸς φόρος. Φόροι γιὰ τὴν ἰδιοκτησίαν, δηλαδὴ τὴ γῆ, ἦταν οἱ «βοστίνας» καὶ τὸ «κεσῆμι» πού τὸ ἔπαιρναν οἱ Τούρκοι Σπαῖδες καὶ γι’ αὐτὸ λέγονταν αὐτοὶ ὁ φόρος καὶ «Σπαηλίκι». Κατὰ τὸ 1846 καταργήθηκε τὸ κεσῆμι γιὰ νὰ ἐφαρμοστῇ ἡ «δεκάτη» (ἑκατά). Ἄλλος φόρος ἦταν στὰ γιδοπρόβατα πού λέγονταν «Τζελέπικο», τὸ «κρυσσόνι» τὰ Νοφούζια (στρατιωτικὸς φόρος) κλπ. Σὲ πολλὰ ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα ἔγγραφα περιέχονται πολλὰ καὶ διάφορα στοιχεία γιὰ τὸ θέμα τῆς φορολογίας ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἀλλὰ αὐτὰ θέλουν κάποια ἐρμηνεία καὶ ἐπεξήγηση ἀπὸ εἰδικὸς μελετητής.

Γ' Ἡ Μονέδα

Μέσα στὴν πληθώρα τῶν παλιῶν χαρτιῶν τοῦ Ζαγοριοῦ συναντᾶται κανένας τὴν χαρακτηριστικὴ λέξη «Μονέδα». Κατὰ γενικὸ τρόπο ἡ λέξη αὕτη ἀντιπροσωπεύει τὸ συναλλαγματικὸ μέσο, μὲ τὸ ὁποῖο γίνονταν ἡ οἰκονομικὴ δόσοληψία στὶς διάφορες φάσεις τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς κατὰ τὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας. Ἡ προέλευση αὐτῆς τῆς λέξης εἶναι, καθὼς εἶναι αὐτονόητο, ξενικὴ καὶ σημαίνει τὸ εἶδος τῶν χρημάτων. Οἱ λέξεις πού ἀπαντᾶται κανένας σχετικὰ μὲ τὸ ζήτημα αὐτὸ εἶναι ποικίλες: δουκάτα, φλωριά Βενέτικα, φιορίνια, ἀσλάνια, ρούμπλια, μαχμουτινέδες, ντούπιες, ναπολεόνια κλπ, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ καθ’ αὐτὸ ἐπίσημο Τούρκικο νόμισμα πού κατὰ κύριο λόγο ἀντιπροσωπεύονταν μὲ τὶς λέξεις: ἄσπρα, παράδες, γρόσια, λίρες.

Νομίζω πὼς δὲν πρέπει νὰ ἐπεκταθῶ σὲ τὰ περιγράψω λεπτομερειακὰ τὰ ξενικὰ εἶδη ἀπὸ τὰ νομίσματα, πράγμα ἄλλως τε πολὺ δύσκολο καὶ γιὰ μένα. Θεωρῶ ὅμως ὑποχρέωσή μου νὰ δώσω κατὰ γενικὸ τρόπο μερικὰ στοιχεία γιὰ τὰ Τούρκικα μόνο νομίσματα. Κατώτερο μεταλλικὸ νόμισμα (κέρμα) καὶ πολὺ μικρῆς ἀξίας ἦταν τὸ ἄσπρα. Τρία ἄσπρα ἰσοδυναμοῦσαν μὲ ἓνα παρά. Σαράντα δὲ παράδες ἰσοδυναμοῦσαν μὲ τὸ γρόσι. Ἐκατὸ γρόσια ἀξίζουν μιά Τούρκικη χρυσὴ λίρα. Ὑπῆρχαν, θέβαια, καὶ ἐνδιάμεσες κλιμακώσεις, ὅπως τὸ δίγροσο: 80 παράδες. Τὸ κάρτο τῆς λίρας: 25 γρόσια, τὰ μεντζήτια κλπ.

Δ' Οἱ Σιουμπασάδες

Γιὰ τὸν ὀρισμὸ καὶ τὴ σημασία αὐτῆς τῆς λέξης, πού τὴ συναντᾶται κανένας σὲ ἀρκετὰ παλιὰ Ζαγορίσια ἔγγραφα, σὲ μὲ ἀριθμὸ 23 βιβλιαράκι μου μὲ τίτλο: «Τὰ Κοινὰ Μεζάτια στὸ Ζαγόρι» (σελ. 18) ἔχω γράψει: «Ἐδῶ πρέπει νὰ σημειωθεῖ, πὼς τὰ κακόμοιρα τὰ χωριά μας γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἀτομικὴ τους ἰδιοκτησίαν καὶ νὰ ἀποφυγουν τὸ τοιφλικωμά τους ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἔχουν ὑποστεί πολλὰ θάσανα καὶ μεγάλες οἰκονομικὲς ἀφαιμάξεις καὶ καταπιέσεις ἀπὸ τοὺς διάφορους τοκογλύφους καὶ ἰδιαιτέρως ἀπὸ τοὺς Σιουμπασάδες. Γιὰ τοὺς Σιουμπασάδες ὁ Ἱ. Λαμπρίδης γράφει τοῦτο: (Ἱ. Λαμπρίδης: «Ζαγοριακά» (1870) σελ. 131): Σι ο υ μ π α σ ά δ ε ς: (τοκιστὰ, τὸ πλεῖστον Ἀλβανοὶ) μέχρι τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ διέτριβον ἐν Ζαγορίῳ δανειζόντες ἐν ἀνάγκῃ τὰς Κοινότητας μὲ τόκους

δυσβάστακτους, ἀνατοκίζοντες τούτους ἐν ἀνεκφράστῳ ἀσυνειδησίᾳ... Ὁ Τεπελενλῶτης προτιθέμενος νὰ πειθαναγκάσῃ τοὺς Ζαγορίσιους νὰ πωλήσωσι τὰς γαιοκτησίας των, ἀπεδίωξεν τοὺς ρηθέντας τοκιστὰς καὶ ἤρξατο νὰ δανείζῃ αὐτοὺς μετὰ πάσης εὐκολίας, ἀρκούμενος μόνον εἰς ἀνατοκισμοὺς καὶ τῶν θασιλικῶν ἀκόμη φόρων ὁ πανοῦργος!!!»

Τὸ χωριὸ μου τὸ Κουκούλι κατὰ τὸ 1834 ἔκανε τοὺς λογαριασμοὺς του μὲ τοὺς Σιουμπασάδες του, μὲ τοὺς ὁποῖους εἶχε ἀπὸ πολλὰ χρόνια πρὶν οἰκονομικὲς δόσοληψίες. Φωτοαντίγραφο τοῦ σχετικοῦ αὐτοῦ χαρτιοῦ παρατέθηκε στὴ σχετικὴ ἐκθεση τῆς Δοθρᾶς.

Ε' Μουχμπήρηδες

Σὲ πολλὰ φωτοτυπημένα ἀντίγραφα παλιῶν χαρτιῶν τοῦ Ζαγοριοῦ ἀπαντᾶται κανένας τὴ λέξη «μουχμπήρηδες» καὶ κάτω ἀπ’ αὐτὴ τὴ λέξη θλίπεται δυὸ Τούρκικες σφραγίδες. Ἐδῶ ἂς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ ἀπαρθεῶ γιὰ κατατοπισμὸ τῶν ἀναγνωστῶν ὅσα κατὰ σύντομο τρόπο ἔχω γράψει πάλι σὲ μὲ ἀριθμὸ 23 βιβλιαράκι μου: «Τὰ Κοινὰ μεζάτια στὸ Ζαγόρι» (σελ. 13). Γράφεται ἐκεῖ: «Πέρα ὅμως ἀπὸ τὴν ἐκλογὴ σὲ κάθε χωριὸ τοῦ Βεκύλη, καθὼς μᾶς κάνει γνωστὸ ὁ Λαμπρίδης («Ζαγοριακά» 1870, σ. 135), ἀπὸ τὸ 1844 καὶ ὕστερα οἱ κάτοικοι κάθε χρόνου στὶς Γενικὲς τους Συνελεύσεις ἦταν ὑποχρεωμένοι νὰ ἐκλέγουν καὶ δυὸ ἀκόμα πρόσωπα ἀπὸ τὸ χωριὸ, πού λέγονταν «Μουχμπήρηδες». Αὐτοὺς τοὺς Μουχμπήρηδες ἡ Τούρκικη Διοίκηση τοὺς εἶχε ἐφοδιάσει «μέσω» τοῦ Γενικοῦ Προεστώτα τοῦ Ζαγοριοῦ μὲ εἰδικὲς σφραγίδες. Αὐτὸ τὸ πράγμα μῆκε σὲ ἐφαρμογὴ ὕστερα ἀπὸ τὸ «Τανζιμάτ», δηλαδὴ μὲ διοικητικὴ μεταρρύθμιση. Οἱ Μουχμπήρηδες εἶχαν καθήκον νὰ εἰδοποιούν τὴν τοπικὴ Τούρκικη ἀρχὴ τῶν Γιαννίνων, ἀλλὰ πάλι μονάχα «μέσω» τοῦ Γενικοῦ Προεστώτα τοῦ Ζαγοριοῦ γιὰ τυχόν ἀτάξεις καὶ παραβάσεις πού θὰ παρατηροῦσαν στὸ χωριὸ. Ἀκόμα οἱ Μουχμπήρηδες μὲ τὸ νὰ κρατοῦν τὶς Τούρκικες σφραγίδες ἔπρεπε νὰ σφραγίζουν μ’ αὐτὲς ὅλες τὶς πράξεις καὶ ἀποφάσεις πού ἔπαιρναν οἱ χωριανοὶ κατὰ τὶς Γενικὲς Συνελεύσεις γιὰ νάχουν μεγαλύτερο κύρος. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ μερικὰ ἀπὸ τὰ παλιὰ ἔγγραφα τοῦ περασμένου αἰῶνα (γύρω στὰ 1850 καὶ ὕστερα) παρουσιάζονται σφραγισμένα καὶ μὲ δυὸ Τούρκικες σφραγίδες.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ τοῦτοισω ὅτι δὲν μπορέσα νὰ θρῶ κανένα σχετικὸ ἔγγραφο πού νὰ φανερῶναι πὼς οἱ Μουχμπήρηδες ἔκαναν χρῆση τῆς ἐντολῆς αὐτῆς, δηλαδὴ νὰ καταγγεῖλουν στὴν Τούρκικη Διοίκηση καμμιὰ ἀκαταστασία στὸ χωριὸ τους καὶ σὲ θάρος τῶν χωριανῶν τους.

ΣΤ' Ξένες λέξεις σὲ κείμενα Ἑλληνικά

Ἐνα πολὺ σημαντικό πρᾶγμα, πού πέφτει ἄμεσα στὴν ἀντίληψη ἐκείνου πού διαβάζει παλιὰ χαρτιά ἀπὸ τὸ Ζαγόρι, εἶναι πὼς μέσα στὰ Ἑλληνικά κείμενα παρεμβάλλονται καὶ ξενικὲς λέξεις, κατὰ περισσότερο βαθμὸ Τούρκικες καὶ σὲ μικρότερο ποσοστὸ γαλλικὲς, ἰταλικὲς ἢ καὶ ρουμανικὲς κλπ.

Γιὰ νὰ προσπαθῶ ἐγὼ ἐδῶ στὰ συνοπτικὰ αὐτὰ σημειώματα γύρω ἀπὸ τὸ θέμα αὐτό, νὰ ἐξηγήσω ὅλες τὶς Τούρκικες λέξεις πού συναντᾶται κανένας στὰ παλιὰ Ἑλληνικά κείμενα, θὰ πρέπει νὰ θεωρεῖται ἀδύνατο. Αὐτὸ ἴσως γίνῃ, ὅταν ἀσχοληθῶ μὲ τὴ δημοσίευση κατὰ γενικότερο τρόπο τῆς μεγάλης μου ἐργασίας γύρω ἀπὸ τὰ θέματα αὐτά.

Τὸ ἴδιο πρέπει νὰ γίνῃ καὶ γιὰ τὶς ἄλλες τὶς ξενόγλωσσες λέξεις, τὶς ὅχι Τούρκικες, ὅπως π.χ. φατούρα ἢ φακτούρα, σούμα, σάλδος, πόλιτζα κοντράτο κλπ.

Ζ' Μιά ἰδιαίτερη γλῶσσα. παρατήρηση

Στὰ παλιὰ ἔγγραφα, πού θρίσκονται σήμερα στὰ χέρια μας καὶ πού σχετίζονται μὲ τὴν ποικίλη ζωὴ τῶν κατοίκων τοῦ Ζαγοριοῦ, κατὰ τὰ περασμένα χρόνια, παρατηρεῖται

κανένας τὸ ἐξῆς φαινόμενο: Ἐκεῖ πού ἡμεῖς σήμερα γράφουμε τὸ συνειρμὸ τῶν συμφώνων τ καὶ σ (τα) αὐτοὶ μεταχειρίζονταν τὸ συνειρμὸ —τζ—καὶ ὀχι—τα—. Γιὰ παράδειγμα ἔγραφαν: τζεκούρι, τζέργα, Ἑλεντζα, Ζωτζα, τζαπάι, τζαρούχι, Σωποτζέλι, Βίτζα κλπ ἀντὶ: τσεκούρι, τσεργα, Ἑλεντζα, Ζωτζα, τσαπάι, τσαρούχι, Σωποτζα, Βίτζα κλπ. πού γράφουμε ἡμεῖς σήμερα.

Δικαιολογημένα ὅμως γεννιέται τὸ ἐρώτημα: Τὸ συνειρμὸ —τζ— τὸν πρόφερναν σύμφωνα μὲ τὴ γραφὴ (τζ) ἢ στὸν προφορικὸ λόγον μεταχειρίζονταν τὸ —τα—, ὅπως λέμε ἡμεῖς σήμερα αὐτὲς τὶς λέξεις; Αὐτὸ τὸ θέμα ἀπαιτεῖ ἀπὸ γλωσσολογικὴ πλευρὰ κάποια εἰδικὴ ἐρευνα ἀπὸ εἰδικούς ἐπιστήμονες.

Η' Ἀχαρακτήριστη Κρατικὴ ἀδιαφορία

Στὰ χέρια πολλῶν κατοίκων τοῦ Ζαγοριοῦ ἦταν καὶ εἶναι ἀκόμα πολλὰ παλιὰ ἔγγραφα, γραμμένα στὴν παλιὰ Τούρκικη γλῶσσα. Κατὰ τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ, τὰ χαρτιά αὐτὰ ἀποτελοῦσαν τίτλους ἰδιοκτησίας γιὰ τὴν ἀκίνητη περιουσία μας. Στὰ ἔγγραφα ὅμως αὐτὰ ὑπάρχουν καὶ διάφορα ἄλλα στοιχεῖα, πού ἔχουν ἱστορικὸ ἐνδιαφέρον, ὅπως τοπωνυμίες, ἱστορικὰ πρόσωπα, γεγονότα καὶ περιστατικά κάποιας ἐποχῆς κλπ.

Τὸ Ἑλληνικὸ Δημόσιο, ἀντὶ μὲ τὴν ἀπελευθέρωσή μας, ἀπὸ τοὺς Τούρκους (1913) νὰ φροντίσει, ὥστε αὐτὰ νὰ μεταφραστοῦν στὰ Γιάννινα σὲ εἰδικὴ ὑπηρεσία ἀπὸ εἰδικὸ ὑπάλληλο, γνώστη τῆς παλιάς Τούρκικης γραφῆς, δὲν ἔδωκε καμμιὰ σημασία γιὰ τὸ ζήτημα αὐτό, ἀλλὰ ἔκανε τὸ ἀντίθετο, μπορεῖ νὰ πεῖ κανένας. Θέλοντας νὰ ἐξαφανιστοῦν οἱ τίτλοι ἰδιοκτησίας ἀπὸ τοὺς Ζαγορίσιους γιὰ νὰ δημεύσει τὶς ἰδιοκτησίες τους φρόντισε μὲ κάθε τρόπο νὰ ἐξαφανιστοῦν αὐτὰ καὶ νὰ μὴ θρίσκοντα στὰ χέρια μας μεταφρασμένα, ὥσπου ἦρε τὸ κάψιμο τοῦ μισοῦ Ζαγοριοῦ ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς καὶ χάθηκαν τὰ πολὺτιμα αὐτὰ στοιχεῖα. Πόση ζημιὰ ἔγινε μὲ τὴν ἀχαρακτήριστη αὕτη ἐνέργεια (Κρατικὴ ἀδιαφορία) γύρω ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ ἐρευνα τοῦ τόπου μας παραλείπω νὰ τοῦισω. Ἄς θυφῶνται λοιπὸν οἱ αἰτίαι γιὰ τὴν καταστροφὴ τῶν πολυτίμων αὐτῶν στοιχείων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Καθὼς σημειώθηκε καὶ στὴν ἀρχή, αὕτη ἡ ἐργασία γράφτηκε μὲ ἀγορμὴ τῆς πολιτιστικῆς ἐκδηλώσεως τοῦ Ἑκπολιτιστικοῦ Συλλόγου Ἀσπραγγέλων μὲ τίτλο: «Ζαγοριακά '82». Στὶς ἐκδηλώσεις αὐτὲς ἔγινε καὶ ἐκθεση σὲ φωτοαντίγραφα παλιῶν χαρτιῶν τοῦ Ζαγοριοῦ. Στὴν παραπάνω σελίδος κατέβηθη προσπάθεια νὰ δοθῇ πολὺ σύντομα κατατοπιστικὰ στοιχεῖα γιὰ νὰ διευκολυνθοῦν οἱ ἐπισκέπτες τῆς ἐκθέσης στὴν κατανόησιν αὐτῶν τῶν παλιῶν ἔγγραφων. Τὰ ὅσα δημοσιεύθηκαν πρὸ πάντων ἀποτελοῦν ἀνθολογία ἀπὸ πλεονέστερες δικές μου ἀδημοσίευτες μελέτες γύρω ἀπὸ τὴν περασμένη ποικίλη ζωὴ τῶν κατοίκων τοῦ Ζαγοριοῦ μας. Συγκεκριμένα τὰ στοιχεῖα αὐτὰ εἶναι παρμένα ἀπὸ τὰ ἀδημοσίευτα βιβλία μου μὲ τίτλους: 1) «Τὰ προνόμια τοῦ Ζαγοριοῦ καὶ ἡ αὐτοδιοίκησις στὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας». 2) «Τὸ Ζαγόριον σπῆτ καὶ τὸ νοτικὸ κυριὸ του». 3) «Οἱ παλιὲς προεκδοτικὲς καὶ οἱ παραδοσιακοὶ γάμος στὸ Ζαγόρι». Καὶ 4) «Ὁ Ζαγορίσιος καὶ οἱ ἰδιαιτέρες». Καθὼς εἶναι αὐτονόητο, δὲν ἦταν δυνατό νὰ δοθῇ μὲ λεπτομερεια ὅλα τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα γύρω ἀπὸ τὰ θέματα, στὰ ὁποῖα ἀναφέρονται τὰ ἀρχαῖα ἔγγραφα, πού ἐκτέθηκαν. Ἐξυπακούεται πὼς δὲν ἦταν δυνατό νὰ γίνῃ στὸν περιορισμένον χώρον πού εἶχε στὴ διάθεσή της αὕτη ἡ ἐργασία.

Εἶναι περὶ τοῦτο, νομίζω, νὰ σημειώσω ἐδῶ πὼς οἱ πολιτιστικὲς ἐκδηλώσεις «Ζαγοριακά '82» εἶχαν μεγάλη ἐπιτυχία καὶ ἀξίζουν θερμότερα συγχαρητήρια καὶ πατριωτικὸς ἐπαινος στὸν φορέα τῶν ἐκδηλώσεων αὐτῶν, δηλαδὴ στὸν Ἑκπολιτιστικὸ Σύλλογον τῶν Ἀσπραγγέλων. Ἀλλὰ καὶ

ΣΤΑΘΗ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ ΚΩΔΙΚΑ

των 'Επάνω Σουδενών του Ζαγορίου

Συνέχεια από το προηγούμενο
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο

Συνεχίζεται το κεφάλαιο
το σχετικό με τη ΣΤΙΜΑ.
'Ακολουθεί η ύπ' αριθ. 3 Στίμα.
Σελίδα Κώδικα (αντίγραφο) 151-152.
Οικογένειες (111) εκατόν ένδεκα, ά-
σπρα 10.000 1839 α' Οκτωβρίου.

Η θέση της σε ισχύ...

«Διά του παρόντος δηλοποιούμεν
ήμεις οι ευρέθεντες χωριανοί 'Ανω-
Σουδενίται ότι κοινή πη γνώμη ά-
πεφασίσαν και έβαλουν τους κυ-
ρίους 'Αναγνώστη Ντούβλην Κων-
σταντή Τζανάκην και Νικόλαον Δη-
μου διά να κάμουν την στίμαν της
χωρας μας κατά την δύναμιν του
καθενός, καθώς διαλαμβάνει το σύ-
στημά μας αναλογησεως το καθε-
να επάνω εις τας δέκα χιλιάδας ά-
σπρα εις βάρος της συνειδήσεως
των και υποφονόμεθα.

Επονται οι υπογραφαι:

Παπα - Ζώης, Παπα'Ιωάννου,
Κώνστας Ιερέυς, 'Αναγνώστη Δου-
βλη, Κωσώφας, Τζανάκας, Μιντε-
ρλής, Νικόλαος Δήμιου, Μιχαήλ Χ.
Τζοπάνης, Ποντικός και λοιποί.

Τρεις παπάδες είχε το χωριό αύ-
την την εποχή.
Η δύναμη του καθενα —ή οικο-
νομική επιφάνεια— σύμφωνα με το
Σύστημα (Σύνταγμα) των Σουδενών
είναι αυθεντικός πρόδρομος του
Συντάγματος του 1975 που αναφέ-
ρει από άρθρο 4, παρ. 5 «Οι Έλλη-
νες πολίται συνεισφέρουν άδιακρι-
τως εις τα δημόσια βάρη ανάλογως
της δυνάμεως των».

Τι παρακάτω έκαναν οι Σουδενιώ-
τες φορολογούμενοι με τη στίμα
τους τον Οκτώβριο του 1839; Οι
χωριανοί και το βάρος της συνειδή-
σεως μετρούσε τότε. Ο έφορος και
η ψυχή του τώρα.

● Η ύπ' αριθ. 4 Στίμα. Σελ. 187
—188, οικογένειες 119. 'Ισχύς της
από 1-10-1843 έως 1-10-1844, 'Α-
σπρα 10 χιλιάδες.

Η σύνταξη της Στίμας αυτής ά-
ναιτέθηκε στους:

'Αναγνώστη 'Ιω. Δούβλη, 'Ιωάννη
Σακελλάριου, Σπ. Πριμηκέρη και
Κων/τίνον Δελγιγιάννην (άδελφο του
πάππου μου Λάμπρου).

● Η ύπ' αριθ. 5 Στίμα. Σελ. 209-
210, οικογένειες (117) εκατόν δέκα
επτά. Η δύναμή της από 1-10-1844
έως 1-10-1845. 'Ασπρα 10 χιλιάδες.
Η σύνταξη της με τη δύναμη πλη-
ρεζουσίου γράμματος ανατέθηκε
στον Παπα - Ζώη (Σακελλάριο) Χο.
Τατάνην, Κ. Τζανάκην και Ζ. Ζορ-
δόμην.

● Η ύπ' αριθ. 6 Στίμα. Σελ. 217
—218. Οικογένειες 115. Δύναμή της
από 1-1-1847 έως την 1-11-1847.
'Ασπρα 9732. Το υπόλοιπον από ά-
σπρα 268 αναλογημένο σε μερικά
όνομαστα λείπει, γιατί η σελ. 219 εί-
ναι κομμένη. Συντάκτες της Στίμας
κατά τα είωδότη είναι: Α. Δούβλης,

Κ. Τζανάκας, Α. Μιντερλής και Γε-
ώρ. Λαζόπουλος.

● Η ύπ' αριθ. 7 Στίμα. Σελ. 311
—312. Οικογένειες 116 (εκατόν δε-
κάξι). Δύναμή της μία χρονιά από
της 1η Οκτωβρίου 1849. 'Ασπρα
10 χιλιάδες. Συντάκτες της Χριστ.
Τατάνης, Κ. Τζανάκας, 'Αναστάσιος
Ντίνου (Δόνος) 'Ιω. Τζοβάνος, Α.
Μιντερλής, Μίχας Φώτου, Σπυριδών
Πριμηκέρης.

Το νέο στοιχείο, όπως το παίρνου
με από το κλείσιμο της Στίμας είναι:
«Από τα άνωθεν και όπισθεν άνα-
λόγησαν εις την δύναμιν εκάστου δι-
νόμενα εις το ποσόν δε τούτο ρί-
πτοντες προς γράσει δυό και παρά-
δες όκτώ το άσπρον γίνεται ποσό-
της γράσει είκοσι δύο χιλιάδες, διά
τα όποια ο κύριος Λάμπρος Πόντι-
κας, Βεκίλης μας θέλει συνάξει από
τά άνωθεν και όπισθεν όνόματα με
το διάφορον του προς δέκα τοίς έ-
κατόν τον χρόνον από πρώτην Δε-
κεμβρίου τρέχοντος έτους. Ταύτα

Η φημισμένη Εὐαγγελιστρία

των 'Επάνω Σουδενών
(Φωτ. Τόλης Σακελλάριου)

του χωριού 1852 Οκτωβρίου Α 'Ε-
πάνω Σουδενά είναι συμπεφωνημέ-
νον).

Οικία Αος βαθμός 'Ασπρα
'Ιωάννης Τζοβάνος 230
'Αναστάσιος Δόνου 217

2 Βος Βαθμός 447
'Αντώνιος Κασιώφας 205
Λάμπρος και Κ. Δελγιγιάννη 205
Σπυρ. και Θ. Πριμηκέρης 202

3 612
5

Γος Βαθμός
Γεώργιος Σκούρτης 180
'Αναγ. Μιντερλής 184
'Ελευθ. Καμβίτης 188
Κων/τίνος Τζανάκας 184
Ι. Γκολέτσος 180
Γ. Λαζόπουλος 180

ναι: Χριστ. Τατάνης και Αναγ. 'Ιω.
Δούβλης. Το πρακτικό είναι μηνολο-
γημένο στις 17-1-1851. Στην Στίμα
αυτή υπάρχει και η αναλόγηση προς
παράδες πενήντα - έξ το άσπρο (το
γρόσι).

● Η ύπ' αριθ. 9 Στίμα. Σελ. 227
—338. Τη Στίμα αυτή κρίνουμε
σκόπιμο να την εισαγωγή ολοκληρή
για πλήρη καταπόση των ενδιαφε-
ρομένων.

Ίσον απαράλλακτον

Στίμα που χωριού 'Επάνω - Σου-
δενά, την όποιαν οι Αιδεσιμώτατοι
Ιερείς Σακελλάριος, Παπα - Κων-
στας, και οι κύριοι Νικόλαος Παπά,
Γεώργιος Λαζόπουλος, Νικόλαος
Ταϊντζού και Γεώρ. Τατάνης, διορι-
θέντες παρά της κοινότητος άναλό-
γησαν εις την δύναμιν εκάστου δι-
ναμέσαντες έκαστον εις βαθμούς, δυ-
ναμεί του δοθέντος αυτοίς πλη-
ρεζουσίου και θέλει ισχύσει διά μή-
να δεκαπέντε από α' 'Ιουλίου 1852
έως 1853 Οκτωβρίου Α. Ταύτην οι
διορισμένοι έδωσαν εις χείρας του
Βεκίλη Κ. Χρ. Α. Δούβλη και ούτος
υπόσχεται να πράξη ών υπογεγραμ-
μένος πάν ό,τι μετωξύ αυτού και

Κ. Γκολέτσης 180
7 1276/2335
12

Αος βαθμός
Νούλης 170
Λάζαρος Παπά 175
Νικόλαος Παπά 168
Γ. Πάπης 160
Χρ. Τατάνης 165
Διαμάντης Οικονόμου 170
'Αναγνώστη Δούβλη 173
Παπα - Κώνστας 165
Λάμπρος Πόντικας 165
Μιχαήλ Φώτος 165

10 1676/4011
22

Εος βαθμός
Νικόλαος Δούβλη 145
Χριστόδουλος Δούβλη 155
Νικόλαος Ταϊντσος 150
Μιχ. Τουρτούρης 155
Σπανούλα 155

5 760/4771
27

Βος βαθμός
Χριστόδουλος Ζαζής 132
'Ιωάννης Τσιγαράς 125
Κων/νος Καρατάνη 130
Κυρίτσας 130
Μιχ. Μπιλίου 132

6 772/5743
33

Ζος βαθμός

'Αποστάλεια Καρύδενα 100
'Ιωάννης Ντάγγα 110
'Αναστάσιος Τσαπάνης 102
Σακελλάριος 105
'Ιωάν. 'Αλέξiou Γκολέτσος 105
'Ιωάννης Γεωργίου 115
Χριστόδουλος Γεωργίου 110
Λάμπρος Χρ. Ζορδόμης 100
'Αναστάσιος Κατσαούνη 115
Δημήτριος Σόντα 102
Λάμπρος Ρόγγος 105
Σπυριδών Βαριβάβα 100
'Ιωάννης Παρδάλη 110
Κων/τίνος Σαρδέλλα 100

14 1489/7032
47

Ηος βαθμός 95
Πισίσης 98
Νικόλαος Δήμιου 80
Κων/τίνος Οικονομάπουλος 80
Λάζαρος Κοράκη 80
Μιχαήλ Μοτσίκας 90
'Γκολιάννος 80
'Ιωαννόνπουλος Γ. Ντούβλη 80
Λάμπρος Χρ. Μπαστέκης 93
'Αναστάσιος Τσάρα 95
Γεώργιος Μπαλτά 95

10 971/8003
57

Θος βαθμός 70
Βασίλειος Μπαζάκα 70
● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ 12η ΣΕΛ.

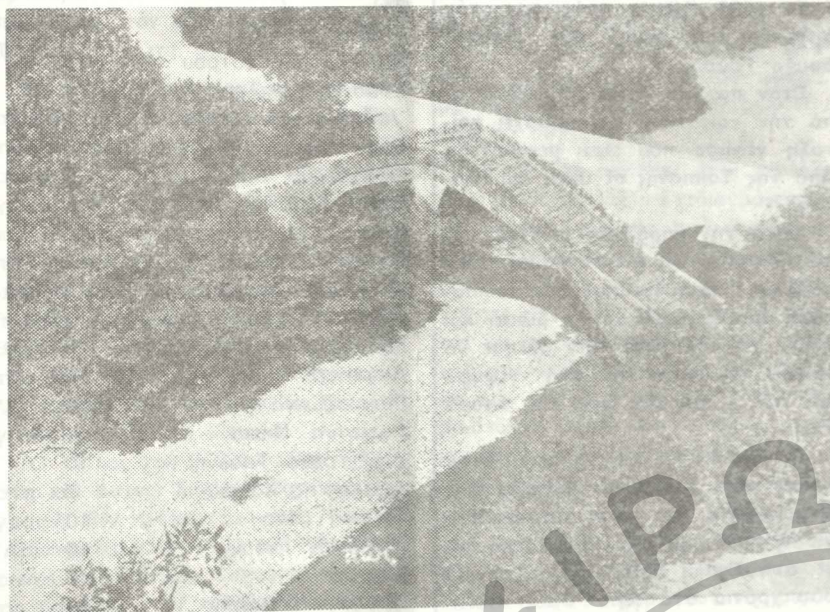
ΤΡΙΣΤΕΝΟ
ΕΝΑ ΧΩΡΙΟ ΤΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΠΟΥ ΞΕΧΩΡΙΖΕΙ

α) Τα γκαλερίμια του χωριού,
που κάποτε στέλναν το χωριό, σή-
μερα έχουν σε πολλά σημεία κατα-
σπαρεί.

Πρέπει να δίνεται ανάλογη πίστω-
ση κάθε χρόνο, ώστε σύντομα να
ολοκληρωθούν. Και είναι υποχρέω-
ση του κράτους να ξαναφτιάσει τα
γκαλερίμια, όπως ήταν σε όλα τα
χωριά μας, όταν με νόμο έπαύσει
την παραδοσιακή δόμηση.

Γιατί πώς είναι δυνατόν να έπι-
βάλει στους αδύνατους οικονομικά
αγρότες μας, να σηκώσουν τό οίκο-
νομικό βάρος μιας τόσο μεγάλης
προσπάθεας, όσο συμφέρουσα κι'
αν είναι μελλοντικά, και εκείνο να
άδιαφορεί.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα, για
έλλειψη ενδιαφέροντος και στοργής
του κράτους προς τον πολίτη των
όρειων περιοχών.

Η περίφημη γέφυρα ΤΣΙΠΛΙΑΝΗΣ
Φωτ. ΑΠ. ΒΕΡΤΟΔΟΥΛΟΥ

Μήπως όμως, είναι το μοναδικό;
Οι απολοτρώσεις για τη διάνοξη
του επαρχιακού δρόμου προς Γρε-
βενήτι, αν και πέρασαν τρία χρόνια,
ακόμη δεν αποδόθηκαν στους δι-
καιούχους, καιτοι η σχετική δαπάνη
έχει εγκριθεί.

Σε τυπικούς λόγους όφειλεται η
καθυστερήση, λέει η υπηρεσία. Δι-
λαδή σε έσφαλμένη ένεργεια των ύ-
παλλήλων 'ή σε όμεια. Δεν υπάρ-
χει κάποιος προϊστάμενος να ένδι-
σά του με το πνευματικό κέντρο,
αφαιρθεί, ώστε οι δικαιούχοι να πά-
ρουν τα χρήματά τους, πριν ο πλη-
θωρισμός τα μηδενίσει;

Ας εξεταστεί και η περίπτωση έ-
πασης να αναπροσαρμόσει το
ποσόν, αφού πέρασαν δύο χρόνια
χωρίς να καταβληθούν. Ο προ-
έδρος του Συλλόγου πώς το βλέπει;

β) Από χρόνια παρακαλούν, κά-
ποιοι του χωριού, για την κατα-
σκευή μιας μικρής γέφυρας, από ση-
μείο που ρέει χωρίζει το χωριό.
Τίς βροχυνές ώρες και το χειμώνα
γίνεται προβληματική η διάβαση.

γ) 'Απαραίτητος είναι ο περιφερι-
ακός δρόμος, ώστε οι κάτοικοι να
μεταφέρουν με το αυτοκίνητο, τα
ύλικά που χρειάζονται, τα προϊόν-
τα τους, πιά έξω τους κ.ά. που σή-
μερα πρέπει να μεταφέρουν, από τη
στάση που αυτοκινήτου, με ζωο-
και, τις περισσότερες φορές, τους
στοιχίζει διπλάσια απ' ό,τι τοίς
στοιχίζει η μεταφορά τους με το αὐ-
τοκίνητο.

Και πρέπει να γίνει ο περιφερι-
ακός δρόμος, γιατί θα προστατεύσει
και την πλευρά του χωριού, που κιν-
δυνεύει να κατασθθεί, από τα νε-
ρά που διαβρώνουν το έδαφος.

Πρέπει να προταθεί το έργο πριν
χαθούν ανθρώπινες ζωές και όπωσ-
δήποτε οι περιουσίες των για μια
ακόμη φορά.

δ) Πώς είναι δυνατόν να μιλάμε
για αναπτυξιακά προγράμματα, ό-

δημοσίου (γράφει Ζαγορίσιου) δά-
σους που με το έτσι θέλω όρπαξε
από τούς Ζαγορίσιους το κράτος.

στ) Όπως ο κοινοτικός προϋπο-
λογισμός είναι έλλειματικός, η κοι-
νότητα όδυνάται να αντιμετώπισει,
τήν κατασκευή και των μικρών κοι-
νοτικών έργων, όπως π.χ. την σύ-
σταση των κοινοτικών φωτιστικών
συστημάτων, στα σημεία που τα σκο-
πία είναι θεσκότινα, 'ή η τοπο-
θέτηση των ύδροσυστημάτων, που
χρόνια παραμένουν άχρηστοί, γιατί
από έλλειψη πιστώσεων, ώστε να
υπάρχει η δυνατότητα στους
κατοίκους να έχουν το νερό που
χρειάζεται μια οικογένεια, ιδιαίτερα
τους καλοκαιρινούς μήνες, που ο ά-
ριθμός των κατοίκων αυξάνει.

Τόσο δύσκολο είναι, η διάθεση έ-
νός μικρού χρηματικού ποσού, για
να βρούν τη λύση τους, τόσο μι-
κρή αξία έργα;

● Δύο έργα που πρέπει να συ-
μπεριληφθούν στην αναμόρφωση
του προγράμματος της Νομαρχίας
είναι:

α) Λίγα μέτρα είναι ο κοινοτικός
δρόμος, που ένώνει τον επαρχιακό
δρόμο με την κοινότητα. Δόθηκε
υπόσχεση για άσφαλτοστρώση, σή-
μερα όμως βρίσκεται σε άπαραδέ-
κτη κατάσταση. Άς σκουραστωθεί
τουλάχιστον και.

β) Πολύ θα βοηθούσε την ανάπτυ-
ξη της κοινότητας, η διάνοξη του
δρόμου προς 'Ιτέα, ώστε να κυκλο-
φορούν αυτοκίνητα τούς καλοκαι-
ρινούς μήνες.

Είναι έργο που εξυμνείται τις
δύο κοινότητες, αλλά και την γύρω
περιοχή.

Η ψυχολογία για τούς μόνιμους
κατοίκους το χειμώνα είναι η λίγη
μια στο καφενείο που εύτυχώς λει-
τούργει.

Η τηλεόραση όμως που θα συμ-
πλήρωνε τη ψυχολογία της οικογέ-
νειας στο Τρίστενο δεν πνάνε τούς
σταθμούς της ΕΡΤ και YENED. Και
όμως οι κάτοικοι των 59 τηλεόρασε-
ων, που ύπάρχουν στο χωριό, πλη-
ρώνουν υποχρεωτικά την είσοδό
για την ΕΡΤ, με το λογαριασμό της
ΔΕΗ. Το ποσό είναι ανάλογο προς
την ηλεκτρική κατανάλωση.

Πληρώνουν στην ΕΡΤ, αλλά πα-
ρακολουθούν τούς «Αθλητικούς
σταθμούς και μερικοί και τούς Γε-
οσυκολλήσεις. Δεν θα είναι άδικο
έναν οι γειτονές μας ζητήσουν την
είσοδο που άδικολογείται εισπρά-
τει η ΕΡΤ.

Μια ακόμη άποψη της άδιαφο-
ρίας του κέντρου προς την έπαρ-
χία. Πολλοί και εύκολο τρόπον ύ-
πάρχουν για να λυθεί το θέμα, κα-
νείς όμως από τούς μονάρχους
της Τ.Ν. δεν ενδιαφέρθηκε να βρε-
θεί λύση. Δεκάδες όμως έκδοτυμα-
ρια διατίθενται για εκπαιδές όπως
έκείνες που υποτίθεται ότι άφορού-
σαν το Ζαγόρι. Λεπτά πεταμένα.

Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Την 1η Αυγούστου 1982, στη με-
γάλη αίθουσα του Πνευματικού Κέν-
τρου έγινε η πρώτη Γενική Συνέ-
λευση των μελών του «ΠΟΛΙΤΙΣΤΙ-
● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ 12η ΣΕΛ.

Γεώργιος Δημ. Πριμηκήρης

Στις 12 Αυγούστου πέθανε και κηδεύτηκε από την εκκλησία του Νεκροταφείου Ζωγράφου ο Γεώργιος Άναστ. Πριμηκήρης από τον Έ-λαφότοπο (Τσεβέρη) Ζαγορίου Ί-ωαννίνων.

Την κηδεία παρακολούθησαν πολλοί συμπατριώτες και συνάδελφοί του, στον επικήδειο, ο συγγενής του δικηγόρος Άθηνών Πάνος Σιούτης, τον αποχαιρέτησε με τα παρκατώ λόγια:

«Άγαπημένε μου Γιώργο, αγαπημένε μας Γιώργο, αδελφέ, εξάδελφε, σύζυγε, συγγενή, φίλε και συμπατριώτη, σέ μένα έτυχε ο πικρός κλή-ρος αλλά και η όδυνηρή ικανοποίη-ση να σου άπευθύνω τον τελευταίο τούτο χαιρετισμό. Χαιρετισμό από μένα, τ' αδελφά σου, τή σύζυγό σου, όλους τους συγγενείς και φί-λους σου και όσους σε γνώρισαν στην μακρά ζωή σου, σε έζησαν και εξετίμησαν τις άρετές σου τις σκέ-ψεις σου, τις άρχές σου και γενικά τα πύργια προσφορά σου σε κάθε χώρο και τη δραστηριότητά σου.

60 χρόνια πέρασαν από τη στιγμή που ήρθες στον κόσμο τούτο, αγαπημένε μας Γιώργο. Από την ε-νηλικίωσή σου, εδώ και 60 χρόνια γέμισες με τη ζωντανή και δραστή-ρια και άνησυχη αλλά και πολυ-πλευρη προσωπικότητά σου τη ζωή του χώρου που έδρασε και κινή-θηκε, και έδινες άνεσπάληπτες έν-τυπώσεις σε όλους όσους γνώρισες και συνεργάστηκες μαζί τους. Πνεύμα φωτεινό και άνησυχο, φιλό-πονος με σύνεση και μέτρο έδωσες το προσωπικό σου χρώμα σε κάθε τομέα που άσχολήθηκες. Από το 1920 άκόμα, νεαρός τότε δάσκαλος, με άρτια κατάρτιση και ολοκληρω-μένη παιδεία ξεχώρισες μεταξύ των συναδέλφων σου και άπέσπασες την έκτίμηση και το σεβασμό του περι-γυριού σου για το δημιουργικό έρ-γο σου, το θάρρος σου και την παρ-ρησία σου να μεταλαμπαδεύσεις τις σύγχρονες προοδευτικές αντίληψεις και άρχές στον αναρχοκρατικό τότε σύστημα της λαϊκής παιδείας, του δημοτικού σχολείου. Ήσουν ένας από τους διακεκριμένους εκείνους Ήπειρώτες δασκάλους, που άφήσα-τε πραγματική εποχή στην προσπα-θεια της δεκαετίας του 20 και 30 για άνανέωση και έκουγχρονισμό της λαϊκής παιδείας με παράλληλη συμ-μετοχή στους κοινωνικούς άγώνες για κοινωνική άδικαιοσύνη και Δημο-κρατία. Η φωτεινή σου σκέψη, η λαμπερή σου όμιλία και η καταπι-κτική σε πενσιτικότητα έπιχειρηματο-λογία σου σε άνεδεικνυαν πρώτο στα δ'δασκαλικά συνέδρια. Η έξω-σχολική σου δράση κυρίως στο χω-ριά της Κονίτης που κυρίως έδρα-σε και εργάστηκες σαν δάσκαλος σε άνήγαγε σε προσωπικότητα πρώ-του μεγέθους στην περιοχή.

Στη Μικρασιατική έκστρατεία πή-ρες μέρος και εξετέλεσε το καθή-κον σου σαν Έλληνας και πατριώ-της, και όταν απολύθηκες ξαναγύ-ρισες πάλι στο έργο σαν εκπαιδεύ-τικός πρωταγωνιστώντας σε κάθε έκδήλωση των φωτισμένων και προ-οδευτικών ανθρώπων. Γαλουχημέ-νος με τις άρχές της προόδου και της γνώσης και φωτισμένης επανα-στατικής φιλοσοφίας δεν δίστασες να δώσεις το παρόν αλλά και τη γεμάτη ένθουσιασμό καρδιά σου σε κάθε προσπάθεια, με όσες θυσίες και άν άπαύσεις, για το καλό και την προκοπή του λαού. Τα καλο-καίρια, στην πλατεία του χωριού, όλοι θυμούμαστε τις συναρπαστι-κές συζητήσεις που γινόταν και έ-λαμπε η σοφία και η πνευματική σου δύναμη.

Για κάθε πρόβλημα και θέμα είτε γενικό, είτε άτομικό του καθενός εί-χες τον καλό λόγο και τη φρόνημη συμβουλή. Το άνησυχο πνεύμα σου δεν σε άφηνε ήσυχο στις έπιτυχίες σου, εξοκολούθησες τις σπουδές σου στο Πανεπιστήμιο Άθηνών, πήρες το πτυχίο του φιλόλογου, έ-δωσες εξετάσεις στον πρώτο δια-γωνισμό έπιθεωρητών το 1933 ήρ-θες πρώτος, χωρίς όμως να άπο-λαύσεις τη χαρά να δώσεις τον έ-αυτό σου στην παιδεία του λαού ά-πό άνώτερη θέση, γιατί έπιβουλοι και φθονερόι άνθρωποι σε συκοφάν-τησαν σε εποχή ιδεολογικών συγ-κρούσεων. Αυτό όμως δεν σε άπε-γοήτευσε, το γόνιμο πνεύμα σου εύρισκε πάντοτε την εύκαιρία να δράση, ως πού έφθασε η μεγάλη δοκιμασία για το Έθνος της κατο-χής και της μεταπελευθερωτικής νύ-χτας των παθών και των άνάξτων για ανθρώπους συγκρούσεων, για να δώσεις όλο το μέτρο της σύνε-σής σου και της μετριοπαθείας σου, άποφεύγοντας τις άκρότητες και συμβουλευόντας το καλό και το άν-θρώπινο, και όταν σε μία εποχή που ο «Μινώταυρος» της μισαλλο-δοξίας και του άνταξίου για άνθρώ-πους και του άνταξίου σε εξηνάγκα-σαν σε πρόωρη και άκαιρη άποχώρηση από την άποστολή σου, σαν εκπαι-δευτικό, σαν δασκάλο για την ό-ποια είσους γεννημένος, πάλι δεν άπαγορεύτηκες.

Σου δόθηκε η εύκαιρία σε άλλους τομείς δραστηριότητας να έπιδο-θείς, στο έμποριο τις έπιχειρήσεις, για να άποδειχθείς, και εκεί έπιτυχη-μένος. Στον οικογενειακό σου βίο άπεδείχθηκες άπαράμιλλος. Καλός γυι-ός, και καλός αδελφός, βοηθώντας και άποκαθιστώντας αδελφά και ά-νεψιούς. Πρό 20 έτών, έστω και λί-γο άργά, ένωσες τη ζωή σου με την άδεια και θαυμάσια σύζυγό σου, την Άννα, που με άμετρη αγάπη, άφο-σίωση και αὐταπάρηση στάθηκε στο πλευρό σου και σου γλύκανε τη ζωή σου και σου γέμισε την ψυχή.

Άδίστακτα μπορούμε να πούμε ότι φεύγοντας άφήνεις μνήμη άν-θρώπου που σε όλους τους τομείς της δραστηριότητάς του πέτυχε. Σαν δάσκαλος και εκπαιδευτικός γε-νικώτερα, σαν ιδεολόγος, σαν επαγ-γελματίας και έμπορος, σαν γυιός και αδελφός και φίλος και συμπατρι-

ωτός πρωταγωνιστώντας σε κάθε έκδήλωση των φωτισμένων και προ-οδευτικών ανθρώπων. Γαλουχημέ-νος με τις άρχές της προόδου και της γνώσης και φωτισμένης επανα-στατικής φιλοσοφίας δεν δίστασες να δώσεις το παρόν αλλά και τη γεμάτη ένθουσιασμό καρδιά σου σε κάθε προσπάθεια, με όσες θυσίες και άν άπαύσεις, για το καλό και την προκοπή του λαού. Τα καλο-καίρια, στην πλατεία του χωριού, όλοι θυμούμαστε τις συναρπαστι-κές συζητήσεις που γινόταν και έ-λαμπε η σοφία και η πνευματική σου δύναμη.

Για κάθε πρόβλημα και θέμα είτε γενικό, είτε άτομικό του καθενός εί-χες τον καλό λόγο και τη φρόνημη συμβουλή. Το άνησυχο πνεύμα σου δεν σε άφηνε ήσυχο στις έπιτυχίες σου, εξοκολούθησες τις σπουδές σου στο Πανεπιστήμιο Άθηνών, πήρες το πτυχίο του φιλόλογου, έ-δωσες εξετάσεις στον πρώτο δια-γωνισμό έπιθεωρητών το 1933 ήρ-θες πρώτος, χωρίς όμως να άπο-λαύσεις τη χαρά να δώσεις τον έ-αυτό σου στην παιδεία του λαού ά-πό άνώτερη θέση, γιατί έπιβουλοι και φθονερόι άνθρωποι σε συκοφάν-τησαν σε εποχή ιδεολογικών συγ-κρούσεων. Αυτό όμως δεν σε άπε-γοήτευσε, το γόνιμο πνεύμα σου εύρισκε πάντοτε την εύκαιρία να δράση, ως πού έφθασε η μεγάλη δοκιμασία για το Έθνος της κατο-χής και της μεταπελευθερωτικής νύ-χτας των παθών και των άνάξτων για ανθρώπους συγκρούσεων, για να δώσεις όλο το μέτρο της σύνε-σής σου και της μετριοπαθείας σου, άποφεύγοντας τις άκρότητες και συμβουλευόντας το καλό και το άν-θρώπινο, και όταν σε μία εποχή που ο «Μινώταυρος» της μισαλλο-δοξίας και του άνταξίου για άνθρώ-πους και του άνταξίου σε εξηνάγκα-σαν σε πρόωρη και άκαιρη άποχώρηση από την άποστολή σου, σαν εκπαι-δευτικό, σαν δασκάλο για την ό-ποια είσους γεννημένος, πάλι δεν άπαγορεύτηκες.

Σου δόθηκε η εύκαιρία σε άλλους τομείς δραστηριότητας να έπιδο-θείς, στο έμποριο τις έπιχειρήσεις, για να άποδειχθείς, και εκεί έπιτυχη-μένος. Στον οικογενειακό σου βίο άπεδείχθηκες άπαράμιλλος. Καλός γυι-ός, και καλός αδελφός, βοηθώντας και άποκαθιστώντας αδελφά και ά-νεψιούς. Πρό 20 έτών, έστω και λί-γο άργά, ένωσες τη ζωή σου με την άδεια και θαυμάσια σύζυγό σου, την Άννα, που με άμετρη αγάπη, άφο-σίωση και αὐταπάρηση στάθηκε στο πλευρό σου και σου γλύκανε τη ζωή σου και σου γέμισε την ψυχή.

Άδίστακτα μπορούμε να πούμε ότι φεύγοντας άφήνεις μνήμη άν-θρώπου που σε όλους τους τομείς της δραστηριότητάς του πέτυχε.

Σαν δάσκαλος και εκπαιδευτικός γε-νικώτερα, σαν ιδεολόγος, σαν επαγ-γελματίας και έμπορος, σαν γυιός και αδελφός και φίλος και συμπατρι-

6.- ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ

Τό καλοκαίρι πέρασε με χαρές και με λύπες.

Μετρήσαμε! Χάσαμε δικούς μας και τους κλάψαμε. Ητύχησαν συγ-γενείς και φίλοι και τους χαρήκαμε. Κοιμαρώσαμε τη νιότη, που μυαλω-μένα και προοδευτικά, περπατάει το σύγχρονο δρόμο της επιστήμης, της δράσης και της προόδου. Ζή, Γλεντάει και δίνει απ' τη ζωή της, ζωή στον τόπο μας και χαρά!

Κακιώσαμε τους διάφορους και τους ύποκριτας της φρονιμάδας. Και τους μεσόκοπους εκείνους, που πεισματικά ακύβουν στην πράσινη τοδχα και ζημιώνουν τον έαυτο τους με το άγχος του κέρδους και τις οικογένειές τους και μας τους άλλους. Μας στερούν τη χαρά και τον καύμό της συζήτησης και της αλλαγής γνώμων για τα κοινωτικά θέματα. Τα ζητήματα του έ-παναστατισμού και της επανευκατά-στασης των συντακτών μας. Τα καλά της συλλογικής και συνεταρι-στικής συνεργασίας και δράσης για κοινά και ζωτικά θέματα π' άπασχο-λούν και τις γεγονικές κοινότητες. Νέρο - φως - παρακαμπτήριοι δρο-μοι κ.λπ.

Ζαγόρι είναι και τό Καλλιόπη τό πολυάνθρωπο γιατί και χτισμένο εί-ναι στο δεξι πρὸς τό Ζαγόρι χώρο του δρόμου Γιαννίνων - Κόνιτσας κι' από Ζαγορίσιους Τσεβέρη - Σου δεινότες κατοικείται στο μεγάλο του ποσοστό.

Μιά «Τσιούτα» χωριά γύρω του με τό ίδια προβλήματα Γεωργικά - Κτηνοτροφικά. Ζητήματα ύδρευσης και παιδείας υγείας - Ξύλευσης και συγκοινωνίας βοσκών και τόων άλλων.

Μιά από τις χρυσόφορες λεκάνες για ν' άντλούμε χρυσάφι κι' όχι να φτύνουμε αίμα.

Κι' άλλες πολλές τέτοιες λεκάνες στο Ζαγόρι. Τών Άσπραγγέλων - Βι-ταρης - Μονοδενδρίου και Τσεβερη-σοδεντων. Της Τσιπιανης, του Άν-θρακίτης - του γυφτοκόμμου, της Κλειδωνιάς, της Κλειδωνιάς. Άς συ-νεργαστούν οι γύρω απ' αυτές κοι-νότητες κι' έχουν πολλά να κερδι-σουν!

Τά δικά μας προβλήματα πολλά! Για τώρα, άς άνακόψουμε κάθε άλ-λη προβολή, κι' άς θελήσουμε με την εύκαιρία των Κοινοτικών εκλο-γών, ν' άναδείξουμε υπερκομματικά συμβούλια. Μικτά. Με άνεπίληπτα πρόσωπα. Άντρες και γυναικές. Πρό παντός νέους και γέρους συμ-βουλάτορες σε μικρή άναλογία. Μυ-αλωμένους. Με τό πνεύμα της προ-ώτης.

Φεύγεις τώρα ακολουθώντας τον άμειλικτο Νόμο της φθοράς σαν ύ-λική ύπόσταση, σαν πνευματική ό-μως, σαν φορέας αξιών θα έπιζεις στη μνήμη όσων σε γνώρισαν και σε έζησαν.

Άς είναι έλαφρό το χύμα της Άπτικής γής που σε λίγο θα σε σκε-πάσει.

Τό καλοκαίρι πέρασε με χαρές και με λύπες. Της παρο-σίας και της έπιβολής του άκου- και πάν Νόμων. Άνεπείραστος έ-πὸ τους νουνούς και τους κομπο-ρους. Τους πολιτικούς, τους πάτερ-νες. Άπηλλαγμένους από πολλήσας γνώμη για να μπορούν να έλέγουν τις παρακροπές και τους έκπαπ-τες. Κουφούς, στα κηρύμματα τῶν μίσους! Έξυγνάση ζητάει τό Ζα-γόρι. Η παλιά και φθοροβόρα κα-τροπία να θαφτεί.

Χαρακτηριστικά κι' έπίσημο έπι-θηκε στο Παν. Συνέδριο. «Ο παλ-ός Νομάρχης πέθανε». Το ίδιο το παλ-ός ο έπείκτηση. «Ο παλός ο Πρόεδρος πέθανε!» Ζήτη ο κοινο-τικός. Με την πίστη στη δουλειά να προόδο και αλλαγή.

Άξιοι άνθρωποι με ήθος κι' ιε-ρότητα κι' όχι ρυμουλκόμενα των γραμματικών και των παραφρο-νιών, που ως τώρα, δεν ύπηρετούν, αλλά πολιτικολογούσαν. Έπαινο-βάλαν.

Σύνθημα νόναι: Άξιοι άνθρωποι με ήθος και ικανότητες, στη δου-λειά των χωριών μας!

Κ. Κράλης

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ - ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Τό Νέο Δ.Σ. του Συλλόγου Ήπει-ρωτών Ζωγράφου που προήλθε ά-πό τις πρόσφατες άρχαιρεσίες του Ιουνίου 1982, στην προσπάθειά του για άνασυγκρότηση και δρα-στηριοποίηση του Συλλόγου άρχι-τε την έγγραφον όλων των Ήπειρω-τών διαμένον στην περιοχή που άξιμου Ζωγράφου με φιλοδοξία τε-λετικό στόχο να συμπληρώσει στο μέλη του όλους τους συμπατριώ-τας. Στην προσπάθειά του αυτή ε-πειθύνει πατριωτική πρόσκληση προς όλους τους συμπατριώτες να σπεύσουν να έγγραφουν ως μέλη του Συλλόγου γιατί έτσι θα άύξουν στο Συλλόγο περισσότερη δύναμη για την έπιτυχία των στόχων του.

Η έγγραφη γίνεται από τό μέλη του Δ.Σ. και κυρίως εκ τους κ. Δημήτριο Τσίρο, Άντηόρο (Ζαγο-ροπλαστείο Τσίρου), όδου Άλκί- Παπάγου 80 και Πέτρο Δουβλή, Τε-μία, Διευθυντή ΕΛΤΑ Ζωγράφου, τηλεφ. 7780763.

Έπ' εύκαιρία τό Δ.Σ. καλεί πρὸς τους συμπατριώτες ότι με- τους άμέσως στόχους του είναι η άπόκτηση γραφείων (έτήρη- ρήτου Ζωγράφου), η δημοτική τμήματος έκμίσθσεως Ήπειρωτι- χορών (χορευτικό Συγκρότημα, η κυκλοφορία επαγγελματικού κα- τ'όλου των Ήπειρωτών Ζωγράφο- χων του Συλλόγου τό Δ.Σ. παρακα- λεί όλους τους συμπατριώτες να δύναται να βοηθήσουν να έπι- νυήσουν με τον Πρόεδρο του Συ- λλόγου κ. Ι. Πανταζή τηλ. 778082 και πά λοιπά μέλη του Διοκ. Συ- βουλίου.

28η 'Οκτωβρίου

Θ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 1η ΣΕΛ.

Ο τότε άρχηγός του κράτους μας βασιλιάς Γεώργιος Β', με διάγγελμά- του της 28ης 'Οκτωβρίου, κάλεσε τό λαό να άγωνισθεί «ως εις άνθρω- πον, καταλλόντας με τον τελευ- τοίο στίχο του παίαντα των Σαλα- μονόχων. «Νύν υπέρ πάντων ά- γων.»

Η γενναία άπάντηση του πρωθυ-πουργού, που άντέταξε τον πόλεμο στην ίση Ιταλική διακοίνωση και η προτροπή του Βασιλιά με έπίκλη- ση του μεγάλου παρθεϊμματος των προγόνων —Νύν υπέρ πάντων ά- γων— ήταν τό ιστορικό όχι του 40, που ο έλληνικός λαός τόκανε σύστημα, έμβλημα, άείφωτο σημείο κατευθυνσως της ιστορικής πορεί- ας του άνο τους αιώνας. Όχι, όταν πρόκειται για παραχώρηση Έθν. δι- κασιωμάτων. ΟΧΙ, όταν διακυβεύεται η λευτεριά μας. Μ' αυτό έγινε τό Κολάκι οι Θερμοπύλες της νεώτε-ρης Ελλάδας. Μ' αυτό και με την έφορλή του, όπως τό 21 με την πάλα, κατατροπώθηκε ο έχθρός και κε- ράθηκε, από μας τους έλληνες, η πρώτη συμμαχική νίκη στο Β' Πα- γκόσμιο πόλεμο.

Μ' αυτό τό σύνθημα στάθηκαν οι μαχητές μας όρθιοι στα όχυρά της θράνης, όταν, ο άλλος έταίρος του

άξονα, κατέβηκε σιδερόφρακτος να βοηθήσει τον κατισχυμένο σύντροφό του. Και μ' αυτό εκείνος άναγκάστη- κε να πληρώσει βαρύτατο τίμημα για την κατάληψη της ήρωικής Κρή- της. Μ' αυτό και με τό ήρωικό πνεύμα της 28ης 'Οκτωβρίου άντέ- ξαμε οι έλληνες την τετράχρονη τρι- πλή κατοχή της πατρίδας μας.

Μ' αυτά τα δυό άποκτήματα δη- μιουργήθηκε η έθνική αντίσταση στις πόλεις και τό βουνά και πι- στεύω πως με τό ίδια άποκτήματα και με τό ύλικά μέσα που μας χρει- άζονται, βρισκόμαστε σήμερα σε τέ- τοια θέση, ώστε, οι πέρα απ' τό Αιγαίο γείτονες μας, να παρουσιά- ζουν βέβαια, από καιρό σε καιρό κάποιον «Χόρα» στις άκρες της θά- λασσάς μας, ποτέ όμως να μην ά- ποφασίσουν να κάνουν, τις κακές σκέψεις τους, πράξεις εις βάρος μας. Πιστεύω άκόμα πως ο έλληνισμός, μ' αυτά τα άποκτήματα, θα μπορεί πάντα έλευθερος να λεί με τον ποι- ητή του:

«Πόσες φορές οι βάρβαροι μ' όνόματα λογής - λογής δέν πάτησαν τη γή σου!

Όμως ποτέ δε μπόρεσαν φυλή μου την άθάνατη να σβήσουνε πνοή (σου)»

ΕΝΑ ΞΕΧΩΡΙΣΤΟ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ ΣΤΗΝ ΑΡΙΣΤΗ

Ο κ. Ιωάννης Ζήσης και η γυ- ναίκα του Στέλλα όργάνωσαν στην Άρίστη ξενώνα με ιδιαίτερο λουτρό σε κάθε δωμάτιο.

Στό δε ισόγειο δημιούργησαν έ- στιατόριο με γραφικό παραδοσιακό διάκοσμο και έπιπλα που δεν έχει να ζηλέψει τίποτα από τα καλύτερα της χώρας μας.

Είναι άπ' ότι γνωρίζουμε τό δεύ- τερο μετά την Κίτσα στο Μονοδέν- δρι κέντρο ο' όλόκληρο τό Ζαγόρι να χορούν μαζί μας στο πανηγύρι μας, να έρευνήσουν για τη γενιά τους, την καταγωγή τους, να πατη- σουν και να προσκυνήσουν, έστω και τό χαλάσματα, του πατρογονι- κού τους σπιτιού. Ήρθαν άπ' τό έσωτερικό μα κι' άπ' τό έξωτερικό. Άμέτρητοι οι ξένοι που έφτασαν με κάθε συγκοινωνιακό μέσο και γλέντησαν με την ψυχή τους, τις τσιτσικές μέρες, που κράτησε τό πα- νηγύρι μας. Κάποιος, από περιέργεια μάλιστα 371 αυτοκίνητα.

Ευχαριστούμε όλους όσους τίμη- σον τό χωριό μας και ζητούμε συ- νεισφορά, που δε μπορούσαμε, παρά τη έλλειψη μας, να τους ευχαριστήσου- με όλους.

Η νεολαία μας του συλλόγου «ό Τσαυφληρ» είχε τό γενικό πρόσταγ- μα. Μπράβο τους, μία χαρά τό κα- τάφεραν κι' όλοι τους συγχαίρηκαν... με τό χρόνο.

Τσαυφληρ: Αύγουστος 1982

Ε.Γ.

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΕΚΠΟΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΗΠΩΝ

ΚΗΠΟΙ: Στις 15 Σεπτεμβρίου 1982 έγινε η Γεν. Συνέλευση του Έκπο- λητιστικού Συλλόγου Κήπων «Η Μπάγια» και άρχαιρεσίες για την ά- νάδειξη νέου Διοικητικού Συμβου- λίου.

Τό νέο Διοικητικό Συμβούλιο ά-

Γύρω από τὰ «Ζαγοριακά '82»

Θ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 9η ΣΕΛ.

Κάτι άλλο πρέπει να σημειωθεί εδώ: ότι ο φορέας αυτός είναι άξιος της εγνώμοσύνης όλου του Ζαγοριού, γιατί μάς παρουσίασε τό μεγάλο πλούτο από γραπτά στοιχεία, που συνιστούν την ιστορική ύπόσταση του Ζαγοριού κατά τους τρεις τελευταίους αιώνας (χρόνια της Τουρκοκρατίας).

Στόν τόπο μας αναπτύχθηκε κατά τα χρόνια αυτά έ- νας αξιοθαύμαστος λαϊκός πολιτισμός. Δεν έχουν τη θέση τους να σημειωθούν εδώ λεπτομερειακά οι παράγοντες της δημιουργίας αυτού του πολιτισμού. Έκείνο που έχει ση- μασία είναι ότι ο πολιτισμός αυτός δεν προσέχθηκε εγκαι- ρα και γι' αυτό ξεθώριασε και έπεσε σε στάδιο παρακμής. Ούτε πρέπει να σημειωθούν εδώ οι παράγοντες που δόη- γησαν στην παρακμή. Τα όσα στοιχεία βρίσκονται σήμερα στο Ζαγόρι είναι τά λείψανα από μία από πολλές απόψεις άξιοπρόσεχτη εποχή. Παρ' ότι όμως που αυτά τά στοιχεία δεν έχουν διασωθεί στην ποθητή πληρότητα, μ' όλα ταύτα είναι ίκανά να μάς δώσουν κατά τρόπο θετικό και ζηλευτό την εικόνα μιας λαμπρής ιστορικής διαδρομής της έπαρχί- ας μας κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας.

Άς μου έπιτραπεί να άποταθώ ξεχωριστά πρὸς τους νέους του Ζαγοριού, θέλοντας να τους διαβεβαιώσω, πως κι' αυτά τά στοιχεία που έχουν διασωθεί είναι ίκανά να μάς κατατοπίσουν θαυμάσια για την έθνική, κοινωνική, οικογε- νειακή, κοινοτική, θρησκευτική, εκπαιδευτική, οικονομική κλπ, ζωή των κατοίκων της περιοχής μας κατά τα περασμέ- να χρόνια. Πρέπει όμως αυτά τά στοιχεία που έχουν άπομεί- νει να διαφυλαχθούν και να διασωθούν από τον παραπέρα άφανισμό και καταστροφή. Πρέπει με κάθε τρόπο να στα- ματήσει η παραπέρα καταστροφή σε κάθε τι που άποτελεί την παραδοσιακή κληρονομία για τον τόπο μας. Να στα- ματήσει η παραπέρα καταστροφή σε κάθε τι που δημιούρ- γησαν τά ανθρώπινα χέρια, είτε άκίνητα είναι αυτά (σπι- τι, θρύσεις, γεφύρια, εκκλησίες κλπ, είτε και σε κινητά, ό- πως είναι τά είδη διακόσμησης των σπιτιών, αντικείμενα ό- γιογραφίας, καθώς και τά παλιά γραπτά κείμενα, σαν αυ- τά που είδαμεν όλοι στην έκθεση της Δοδράς. Κατά την ταπεινή μου γνώμη αυτού πρέπει να τείνει ο σεβασμός μας πρὸς την παραδοσιακή μας κληρονομία, για την όποια τό- σος γίνεται λόγος σήμερα μονάχα στα χαρτιά δυστυχώς.

Αγαπητά μου Ζαγοριακά Νιάτα.

Και πάλι τό τονίζω και θέλω να θεσθεωθείτε πως τό Ζαγόρι περιέχει πολλά στοιχεία που έχουν σχέση και μπο- ρούν να βοηθήσουν έναν έρευνήτη γύρω από πολλές έπι- στήμες: αρχιτεκτονική, καλές τέχνες, αρχαιολογία, ιστο- ρία, λαογραφία, γλωσσολογία, κοινωνιολογία κλπ. Χρέας όλων μας άς γίνει να περισώσουμε τους θησαυρούς που έ- μείναν, γιατί κι' άν δεν μάς χρειάζονται έμάς τώρα άμεσα, ασφαλέστατα θα άποτελέσουν πολύτιμα θηθήματα και θετικές πηγές σε μελλοντικούς νέους έρευνητές που πρό- κείται να άσχοληθούν με ποικίλες έπιστήμες, όπως αυτές, που σημειώθηκαν παραπάνω κι' άλλες πολλές.

Εύχ α ρ ι σ τ ι έ ς :

Δεν μπορώ να μην διατυπώσω τις θερμές μου ευχαρι- στίες πρὸς την έφημερίδα «Τό Ζαγόρι μας» γιατί φιλοξένη- σε στις στήλες της τά παραπάνω στοιχεία.

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

πορτίζεται από τους παρακάτω:

Τάκης Καραπέτης: Πρόεδρος
Κώστας Κατσουλίδης: Άνδρος
Άμαλία Οικονόμου: Γεν. Γραμ.
Γιώργος Γκρουϊδης: Ταμίας

Μέλη: Τάκης Κιάκος, Γιάννης Νού- λης, Λάκης Τσιρώνης.

● Εύχη μας για ένα καλύτερο μέλλον του χωριού μας.

Κοινωνικά

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

ΚΟΥΚΟΥΛΙ: Οἱ κ.κ. Θεόδωρος καὶ Ἀγγελικὴ Θεοδώρου ἐγέναν στήν Ἀθήνα γονεῖς χαριτωμένου ἀγοριού.
— Νὰ τοὺς ζήσει.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

ΔΙΛΟΦΟ: Ἡ κα Μαίρη Ἑμμανουηλίδη βάπτισε στήν ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀρχιεπισκοπείου στὰ Γιάννενα τὸ κοριτσάκι τοῦ Γιώργου Βακόλα καὶ τῆς Ἀγγελικῆς Δούνια — Βακόλα καὶ τῆς χάρισε τὸ ὄνομα τῆς γιαγιάς τῆς Παρθενόνη.

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ: Τὸν π. μήνα βαπτίστηκε τὸ κοριτσάκι τοῦ ζεύγους Καραγιαννοπούλου καὶ τῆς δόθηκε τὸ ὄνομα Ἑρατώ.
— Νὰ τοὺς ζήσει.

ΓΡΕΒΕΝΗΤΙ: Τὸ ζευγάρι Σωτήρη Τζιωρτζή βάπτισε τὸ ἀγόρι του καὶ τὸ ὀνόμασε Γιάννη.
— Νὰ τοὺς ζήσει.

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

ΛΑΓΊΣΤΑ: Ἐγέναν στὴ Δράμα οἱ ἀρραβώνες τῆς συγχωριανῆς μας Ἰωάννας Ζήση Μαιτζιάρη μὲ τὸν Μιχάλη Κακουλίδη ὑπάλληλο τοῦ ΟΣΕ.
— Τοὺς εὐχόμεθα καλὰ στέφανα **Στυλιανὸς Δεβελέγκας**

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ: Ὁ συγχωριανὸς μας Γιαννακοῦλης Κώστας στρατιωτικός καὶ ἡ Μαίρη Ντρίτσου ἀπὸ τῆ Θεσπρωτίᾳ ἀρραβωνιάστηκαν.
— Εὐχῆς καὶ καλὰ στέφανα.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Ὁ Δημήτριος Χ. Λουτσιάρης καὶ ἡ Φρειδερίκη Σούρλα ἀρραβωνιάστηκαν.
— Καλὰ στέφανα.

Οἰκ.: Μ. Οἰκονόμου

ΚΗΠΟΙ: Ἡ Νάντια Ἐλευθ. Ζαμποπούλου καὶ ὁ Ἠλίας Πισσουρτῆς ἀρραβωνιάστηκαν.
— Καλὰ τοὺς στέφανα.

ΓΑΜΟΙ

ΒΙΤΣΑ: Στις 5 τρέχ. ἐγέναν στήν Ἐκκλησίᾳ Ἀγίου Γεωργίου Νεοχωρίου οἱ γάμοι τῆς συγχωριανῆς μας Ευρυδικῆς Κων. Καραγεώργη καὶ τοῦ Ἀγγέλου Γ. Μανούση.

Τοὺς στεφάνωσε ὁ κουμπάρος των Θεόδωρος Μανούσης.

Μετὰ τὸ γάμο οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι γλέντησαν ὡς πρῶτῃ.
— Νὰ μᾶς ζήσουν.

Π.Κ.Ζ.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Στις 15 Αὐγούστου ἐγέναν ἀπὸ Ἀρχιεπισκοπείῳ Ἰωαννίνων οἱ γάμοι τῆς Βασιλικῆς Ν. Τζόκα καὶ τοῦ Κων/νου Πανταζή.
— Νὰ μᾶς ζήσουν.

Οἰκ. Μαρ. Οἰκονομίδη

ΕΛΑΤΗ: Στις 18 Σεπτεμβρίου ἐγέναν στὸ Αἴγιο οἱ γάμοι τῶν ἀδελφῶν Κυριακοῦλας καὶ Ἀμαλίας FORIS ἐγγονές τοῦ συμπατριώτη μας Δημητρίου Κ. Φερούκα ποῦ διέμενε στὴ Φιλαδέλφεια Ἰν. Πολιτειῶν Ἀμερικῆς.

Ἡ Κυριακοῦλα παντρεύτηκε τὸν Δημήτριο Ζησιμόπουλο καὶ ἡ Ἀμαλία τὸν Σπύρο Γαϊτανόπουλο ἀπὸ τὴ Ρόδο.

Μετὰ τὴν τελετὴ ὁ 88χρονος παππὸς τοὺς παρέθεσε γεύμα σὲ 200 άτομα καὶ ἀκολούθησε Ζαγορίσιο γλέντι.

— Τοὺς εὐχόμεστε νὰ ζήσουν.

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ: 3 Τσεπελοβοπούλες, ἐκτακτὲς κοπέλλες παντρεύτηκαν τὸν Αὐγουστο.

— Ἡ Ἑλένη Κουμπή κ' ὁ Ρόδιος Μανώλης Παπαμικχαήλ.

— Ἡ Εὐδοξία Γ. Τσουμάνη κ' ὁ Λαρισινὸς Μάκης Κυρίτης.

● Στὰ νέα ζευγάρια εὐχόμῃ κάθε χαρὰ καὶ εὐτυχία καὶ στοὺς δικούς τους τὴ χαρὰ νὰ τοὺς καμαρώνουν εὐτυχισμένους.

Ε.Γ.

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΔΩΡΕΑΙ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

● Γιά ἐνίσχυση τῶν σκοπῶν τῆς ἐφημερίδας μας.

★ Ἡ κ. ΔΕΣΠΟΙΝΑ Δ. ΓΚΙΖΑ κατέθεσε στὴ μνήμη τοῦ συζύγου τῆς **ΤΑΚΗ Μ. ΓΚΙΖΑ** δραχμὲς **ΤΡΕΙΣ ΧΙΛΙΑΔΕΣ**.

● Ἡ Σ.Ε. τὴν εὐχαριστεῖ.

Πέθανε αἰφνίδια καὶ κηδεύτηκε στὴ Θεσσαλονίκῃ ὅπου μετέρχονταν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐμπόρου σὲ ἡλικία 47 ἐτῶν, ὁ ἐντῆμος, ἥπιος καὶ ἀριστος οἰκογενειάρχης Γιώργος Θ. Κανούριος ἀπὸ τοὺς Ἀσπραγγέλους. Στὴν οἰκογένειά καὶ λοιποὺς συγγενεῖς τοῦ θερμὰ συλληπητήρια.

ΕΛΑΤΗ: Πέθανε καὶ κηδεύτηκε στὸ χωριὸ μας ἡ Ἑλεονώρα Κρίτσα 88 χρόνων.

ΓΡΕΒΕΝΗΤΙ: Θανατικὸ κτύπησε τὸ χωριὸ μας μὲ τοὺς θανάτους τῶν Κων/νου Γιαννιᾶ 81 χρόνων. Βασίλη Κουλοῦρη 82 χρόνων. Γιώργη Παπαδήμα 42 χρόνων. Εὐθαλίας Βρακώτα 85 χρόνων
— Αἰωνία τοὺς ἡ μνήμη.

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ: Στὰ 82 τῆς χρόνια ἀναπαύτηκε γιὰ πάντα σπὸν Ἀ' Θανάση μας ἡ Χρυσάνθη Γιαννακοῦ-Τσίρου. Μιά, μιά μᾶς ἀφήνουν χρόνια καὶ τὴν εὐχή τους οἱ Ζαγορίσιες γηρούλες, ποῦναι κ' ἡ ζωντανὴ ἱστορία τοῦ Ζαγορίου μας. Ἐδῶ γεννήθηκε, ἐδῶ μεγάλωσε καὶ ἔμαθε γράμματα στὰ σχολεῖά μας. Παντρεύτηκε μὲ τὸν Ἀρτίνῳ Γιάννη Τσί-

ρο ἐνωμοτάρχῃ τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἀπέκτησαν ἓνα γυιὸ καὶ μιά κόρη, ποὺ ὡς τὰ προχτές τὰ χαίροτανε, ἀρξάτα ἀποκαταστημένα. Λάτρευε τὰ ἐγγόνια τῆς.

Παλιὰ Ζαγορίσια, προικισμένη μὲ κείμενα τὰ προσόντα, ποὺ ξεχωρίζουν οἱ Ζαγορίσιες, ὅπου κι ἂν εἴναι. Νοικοκυρά, γλυκομίλητη, ἀγαπητὴ μὲ ὁλους. Ἐρχότανε κάθε καλοκαίρι στὸ χωριὸ μας καὶ λαχτάρα τῆς, σὰ γέννημα καὶ θρέμα Ζαγορίσια, τὸ πατρικὸ τῆς σπιτί, ποὺ τὸ φρόντιζε μὲ τόση στοργή.

Ἐπὶ ἤρθε καὶ φέτος κάπως φιλάσθενη. Ὅμως δὲν τὴν κρατοῦσε μὲ τίποτε ἢ Ἀθήνα. Σὰ νὰ τὴν πρобоῦσε τὸ χῶμα, σὰ νὰ διασθανότανε πῶς τοῦτο τὸ καλοκαίρι, θάνατο τὸ τελευταῖο τῆς, κι ὅπως κι ἦταν. Πάνδημη ἡ κηδεῖα τῆς στὸ Τσεπέλοβο.

Ὁ Θεὸς νὰ πῇ ἀναπάψει μὲ τοὺς δικαίους κ' ἡ Μεγαλόχαρη νὰ παρηγορήσῃ τὰ παιδιὰ καὶ τὰ ἐγγόνια τῆς.

Ε.Γ.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ: Ἐγινε πάνδημο τὸ μνημόσυνο τοῦ Λογοτέχνη Χαραλάμπους Δημ. Πέτσκου συνεργάτη τῆς ἐφημερίδας «Τὸ ΖΑΓΟΡΙ μας» μὲ τὴ συμμετοχὴ πολλῶν ξενητεμένων ποὺ ἦρθαν γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ.

ΔΙΛΟΦΟ: Στις 5 Σεπτεμβρίου στὸ Νεκροταφεῖο Ἀγίου Νικολάου Κοπάνων Ἰωαννίνων ἐγινε, σὲ οἰκογενειακὸ κύκλο, τὸ μνημόσυνο τοῦ αἰμνηστοῦ μεγάλου εὐεργέτη Γεωργίου Μιχαηλίδη καὶ τοποθετήθηκαν τὰ ἀστὰ του σπὸν οἰκογενειακὸ τάφο. Ἡ ἀδελφὴ του κ. Θάλεια Μιχαηλίδη διέθεσε εἰς μνήμη του διάφορα χρηματικὰ ποσὰ μεταξύ τῶν ἀποίων ἀνὰ δέκα χιλιάδες στὸ Γηροκομεῖο Ἰωαννίνων, στὴ φοιτητικὴ Λέσχῃ Ἰωαννίνων καὶ τὴν Ἑταιρεία Ἠπειρωτικῶν Μελετῶν.

ΝΕΟ Δ.Σ. ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΩΝ

Στις 24 Αὐγούστου ἐ.ε. πραγματοποιήθηκε ἡ ἐτήσια Συνέλευση τοῦ Συλλόγου «Οἱ Φίλοι τοῦ Ἀκριτικοῦ χωριοῦ Ἀνω Πεδινῶ (Σουδενά), μὲ τίς σχετικὲς ἀρχαιρεσίες γιὰ τὴν ἀνάδειξη τοῦ νέου Συμβουλίου του.

Τὸ νέο Διοικητικὸ Σύμβουλο καθαρτίστηκε ἀεὶ σῶμα ὡς ἑξῆς:

Πρόεδρος: Γεώργιος Δούβαλης.
Ἀντιπρόεδρος: Σπυρίδης Καραγιώργος.
Γεν. Γραμματεὺς: Δημ. Χορσιῶδης.
Ταμίας: Ἀναστ. Παππάς.
Μέλη: Δημ. Ζαμποκίδης, Μιχαὴλ Παπγιωτῆς, Ἀλέξιος Κατσούρης.

ΟΡΕΙΒΑΤΕΣ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Οἱ ορειβάτες Φ. Κανάλης, Σ. Κουκουμπῆς, Ι. Γιάνναρος, Ν. Βραζιτούλης, Ν. Μακρῆς καὶ Β. Χρήστου περπάτησαν τὸ Ζαγόρι, ἀπὸ Γρεβενῶν στὸ Μοναστήρι Βουτσᾶς, στὴ Δόλιανη, σπὸν Ἀγίῳ Χριστόφορο Λεπτοκαριᾶς ὕψομ. 1304 μὲ πέρασ τὸ χωριὸ.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ
ΣΤΗΛΗ

5000 ΔΡΧ.	Θάλασα Β. Μιχαηλίδου
2500 ΔΡΧ.	Γιώτας Δημήτριος
2000 ΔΡΧ.	Καπέτσης Ἀθ. Γεώργιος
	Γιάννης Σύρμω
1500 ΔΡΧ.	Χαδόλας Δ. Νικόλαος
1000 ΔΡΧ.	Σιδέρη - Κυρκοπούλου Νίκη
	Βασίλᾳ Γρ. Ἑλένη
	Βαρζώκας Βύρων
	Βλαχόπουλος Θεμιστοκλῆς
	Βουδδας Πέτρος
	Γκωλέτση Γ. Ἀνθούλα
	Γκωλέτσης Γ. Ἀριστοφ.
	Καραπέτσης Τάκης
	Καφαράκης Δ. Κων/νος
	Μαντέλος Μιχαὴλ
	Μίσσιος Δημήτριος
	Μουδοπούλος Θωμ. Ἀντώνης
	Μπάφα Κ. Ἑλλη
	Νουτσόπουλος Γεώργιος
	Πανταζῆς Κων/νος
	Παπαθεοδώρου Θεοδ. Γεώρ.
	Παπακώστα Εὐανθία
	Πέτσου Ἀμαλία
	Πριμικύρης Χρ. Δημήτριος
	Πριμικύρης Χριστόδουλος
	Τσιούτης Παναγιώτης
	Τζιρκας Νίκος
	Τισσανάκης Κων/νος
	Τρίψα Λουκία
	Τσατσόπουλος Θ. Σπύρος
600 ΔΡΧ.	Βαζάκας Μ. Ἀναστάσιος
500 ΔΡΧ.	Ἀγγελίδου Ἑλένη
	Βαταβάλης Κ. Χριστόδουλος
	Δούβλης Γεώργιος
	Ἠλιάδης Ἀναστάσιος
	Καρακώστας Κ. Ἀλκιβιάδης
	Κράλιος Ἀλ. Κων/νος
	Κρεμμύδας Ἀθ. Ματθαῖος
	Λούπα Γαλάτεια
	Μερμύγκα Δημ. Αἰκατερίνη
	Μπαρτζοπούλου Σουλτάνα
	Μπούνα Βασιλική
	Παπαβασιλείου Σπ. Νικ.
	Παπαθανασίου Εὐριδίκη
	Παπαζήσης Ἠλίας
	Παπαργύρης Μαν. καὶ Μαρία
	Παπαρούσης Ἀθανάσιος
	Παππά Π. Πηνελόπη
	Πεζοδρόμος Γεώργιος
	Ράπτης Γ. Χρήστος
	Σπανοῦ Εὐτέρπη
	Σπυρόπουλος Φιλήμων
	Σπύρας Γρ. Νικόλαος
	Στεργιόπουλος Γ. Χρυσόστ.
	Τζούφης Ἀλκιβιάδης
	Τσάτσος Ἀγ. Νικόλαος
	Τσέτση Μαριάνθη
	Τσολάκης Ι. Ἀθανάσιος
	Φώλας Γ. Δημήτριος
	Χρόνη Ἀριστέα